

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

دانشگاه سям نور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نام درس : آموزش و پرورش تطبیقی

تعداد واحد : ۳ واحد نظری

منبع درس : آموزش و پرورش تطبیقی

مؤلف : دکتر احمد آقا زاده

انتشارات : دانشگاه پیام نور

تهیه کننده : ناصر اژدری فام ، عضو هیات علمی مرکز بناب

این کتاب شامل سه گفتار است:

گفتار اول: تعریف و فواید مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و

پرورش و تاریخ و سیر تحول آن.

گفتار دوم: اصطلاحات و مفاهیم کلیدی در ارتباط با مطالعات آموزش و

پرورش

گفتار سوم: بررسی نظام آموزش و پرورش دو کشور ژاپن و انگلستان

هدف کلی درس

دانشجویان با تعریف و فواید مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش

و تاریخچه آن و اصطلاحات و مفاهیم کلیدی در ارتباط با مطالعات

آموزش و پرورش آشنا خواهند شد.

همچنین با نظام آموزش و پرورش دو کشور ژاپن و انگلستان آشنا می شوند.

آموزش و پرورش تطبیقی

جایگاه درس در رشته علوم تربیتی (مدیریت و برنامه ریزی آموزشی)

یک مدیر و برنامه ریز آموزشی برای این که خوب بتواند برنامه ریزی

درسی و آموزشی انجام دهد و مدیر مطلوب برای یک مؤسسه آموزشی

باشد، آشنایی با شیوه های تعلیم و تربیت و مدیریت کشورهای مختلف

امری ضروری است.

گفتار نخست

بخش اول

تعریف آموزش و پرورش تطبیقی

Comparative education

عبارت است از بررسی و مقایسه نظامهای آموزش
و پرورش ممالک مختلف جهان، با توجه به علل
پیدایش آنها

آموزش و پرورش تطبیقی

فواید و کاربرد مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش کدامند؟

استفاده از تجارب و اندوخته های کشورهای مختلف در زمینه های :

■ کمک به برنامه ریزان و مدیران آموزشی و مربیان در حل و

فصل مسائل و پی بردن به محاسن و معایب تربیتی کشور خود.

- برقراری شیوه مدیریت و اداره امور آموزشی
- آموزش همگانی و اشکال گوناگون آموزشی
- ریشه کنی بیسوادی و آموزش بزرگسالان
- انطباق برنامه های آموزشی با نیازهای اقتصادی و صنعتی

وبازار کار

■ شیوه گزینش دانشجو

■ نقش دانشگاهها در پیشبرد علوم و فنون

■ رعایت اصل نوجویی و نوآوری در آموزش و پرورش

■ استمداد از روش های جدید تعلیم و تربیت

دست اندر کاران مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی

مؤسسات بین المللی چون یونسکو، دفتر بین المللی تعلیم و تربیت ، انجمن محققان تعلیم و تربیت ، سازمان بین المللی توسعه اجتماعی وابسته به سازمان ملل ، بخش تحقیقات تربیتی وزارت خانه های آموزش و پرورش جهان و برخی از محققان تعلیم و تربیت دانشگاههای معتبر جهان .

اهداف مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش

(۱) برنامه ریزی

(۲) برقراری و توسعه همکاری های امکان پذیر فرهنگی بین
ممالک مختلف جهان

(۳) معرفی نوآوری های آموزشی و شناخت مسائل جهانی
آموزش و پرورش

■ مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش زیربنای هرگونه

برنامه ریزی جامع و دراز مدت محسوب می شود

■ این گونه مطالعات در ایجاد پل های ارتباط و دراز بین بردن

تفرقه های بین المللی، بین دول جهان مؤثر می باشد .

■ انتشار مجله آموزش و پرورش تطبیقی اولین بار توسط «هرمان مول کن بوئر» به سه زبان انجام گرفت .
وی انجمن بین المللی تعلیم و تربیت را با اهداف زیر تاسیس کرد:

۱- ترویج صلح جهانی و برقراری تفاهم بین المللی از طریق انتشارات اطلاعات نظام های تربیتی جهان .

۲- تشکیل گرد همایی ها و کنفرانس بین المللی آموزش و پرورش

۲- تشکیل گردهمایی ها و کنفرانس بین المللی آموزش و پرورش

۳- اعزام دانشمند و متخصصانی که افکار بشر دوستانه ای دارند،
به کشورهای نیازمند .

■ بیشتر مطالعاتی که در زمینه فرایند نو آوری انجام می شود بر
اساس الگوی صنعتی است .

توزیع محصول جدید → نتایج → تحقیق

این الگودر باره نوآوری های آموزشی نیز باید به کار رود .

- در حال حاضر رسانه های گروهی ، ماهواره های آموزشی ، روشها و فنون جدید تدریس ، کاربرد کامپیوتر درآموزش ، طرح های جدید آموزش بزرگسالان و ... به ارائه و معرفی نوآوریهای آموزشی می پردازند.

بخش دوم

تاریخ تحول دانش تعلیم و تربیت تطبیقی

فصل اول

دوره نقل مشاهدات و شرح خاطرات سیاحان به عنوان

نخستین مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی.

آموزش و پرورش تطبیقی

■ از این جهان گردان و سیاحان می توان گزوفنون ، سلیمان ، مارکوپولو ، ویلیام ویلز ، آی تی سینگ و الکسی دوتاویل را نام برد .

■ آنها به قصد دست یابی به اطلاعاتی در زمینه آموزش و پرورش به مسافرت پرداخته اند بلکه به دلیل هدف ها وانگیزه هایی چون ، انگیزه سیاسی ، تجاری ، مذهبی وارضاء حس کنجکاوی بوده است.

- این گروه پس از بازگشت از سفر، خاطرات و مشاهدات خود را به صورت سفرنامه یا زندگینامه منتشر کردند که در بین آنها اطلاعاتی پراکنده در زمینه نوع تعلیم و تربیت، نحوه آموزش و پرورش و روش های معمول در تربیت به چشم می خورد.

آموزش و پرورش تطبیقی

■ یکی از قدیمی ترین مطالعات در زمینه آموزش و پرورش تطبیقی را

می توان در بین نوشته های (گزونفون) تحت عناوین تعلیم و تربیت و

حقوق در ایران باستان و سیرت کوروش پیدا کرد.

- گزوفنون در این مجموعه به شرح شیوه تعلیم و تربیت شهروندی ورهبری جوانان ایرانی پرداخته وساخت واهداف نظام تعلیم و تربیت در ایران را با یونان آن زمان، مورد مقایسه قرار داده است.

■ گزوفنون سعی کرده فقط با مشاهده در شیوه تعلیم و آموزش مرسوم

در یکی از شهرهای بزرگ ایران، آن را به کل جامعه ایران تعمیم دهد

و در توصیف و تشریح آن، نظر شخصی خود را اعمال نماید که دانشمندی

به نام «بریک من» به دلیل فوق به وی ایراد گرفته است.

- سلیمان، تاجر عرب (۸۵۱ میلادی) در گزارشی از سفر خود از چین نقل می کند چینی ها چه فقیر و چه ثروتمند، همه باسواد بودند. مخارج زندگی موقعی که بالا می رفت، دولت از انبارها به مردم آذوقه می داد، در هر شهر مدرسه ای بود که سرپرستی به عهده فردی به نام مدیر مدرسه بود و...

■ مارکوپولو، مردم شهر کین سی چین را آرام و فروتن ، باشرافت

و صداقت و دارای روابط اجتماعی مطلوب می داند و ویژگیهای فوق را

ناشی از تعلیم و تربیت سنتی مردم چین می داند.

■ ویلیام ویلز با دیدگاه کاملاً بد بینانه درباره مردم چین قضاوت کرده

است. (فساد، عدم اطمینان، استفاده از الفاظ بسیار زشت، عدم صداقت).

■ آی تی سینگ دانشگاه نالندا در هندوستان را یکی از بزرگترین مراکز

یادگیری جهان می نامد و به تعریف و توصیف آن می پردازد.

■ الکسی دوتا کویل به توصیف ویژگیهای نظام آموزش و پرورش

مردم آمریکا تحت عنوان دموکراسی در آمریکا می پردازد و

دموکراسی در آمریکا را کاملاً بی اساس می داند و در زمینه

سواد مردم ، شغل افراد نیز مطالبی نقل کرده است.

آموزش و پرورش تطبیقی

نارسایی های نخستین مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی

به دلیل نامنظم بودن، ذهنی بودن و دخالت سلیقه شخصی در

شرح و توصیف پدیده های آموزشی از اعتبار علمی برخوردار

نیستند.

فصل دوم

- دوره ای که اقتباس و مدل قرار دادن جنبه های آموزش و پرورش کشوری توسط کشور دیگر متداول بود .

■ معروفترین مطامعه در این زمینه مربوط به ((آنتوان جولین))

تحت عنوان تدبیر و نقطه نظرهایی مقدماتی در آموزش و

پرورش می باشد.

آموزش و پرورش تطبیقی

■ به عقیده جولین، اولین اقدام محقق در مطالعه آموزش و پرورش تطبیقی، ابداع وسیله جمع آوری اطلاعات در زمینه پدیده مورد تحقیق است.

■ جولین سه اقدام عملی را جهت پیشبرد مطالعات

آموزش و پرورش تطبیقی پیشنهاد می کند :

۱- ضرورت تشکیل هیات بین المللی تعلیم و تربیت.

۲- تدوین پرسشنامه هایی جهت جمع آوری اطلاعات در مورد آموزش و

پرورش ممالک مختلف .

۳- چاپ و انتشار مجله تعلیم و تربیت به چندین زبان .

■ گزارش مطالعات « ویکتور کوزن » فرانسوی در زمینه توسعه

و گسترش تعلیمات ابتدایی در کشور پروس، پایه اساس

تعیین خط مشی آموزشی دولت فرانسه شد.

نایت : براساس قانون معروف (گای زوت) سیستم

آموزش ابتدایی فرانسه در سال ۱۸۳۳ قوام گرفت .

■ اغلب مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش در قرن ۱۹ در جهت

تحقق اهداف ناسیونالیستی بوده و کوزن را می توان نماینده و

بانی چنین مطالعات در این دوره دانست.

آموزش و پرورش تطبیقی

■ «گرایس کوم» به سه دلیل به مطالعه نظام آموزش و پرورش ممالک اروپایی پرداخت :

۱- شناخت فرهنگ ممالک اروپایی به منظور برآورده کردن

هدف آمریکا در برقراری روابط فرهنگی و تجاری با آنها .

۲- برقراری حسن تفاهم بین آمریکا و ممالک اروپایی

۳- آشنایی با تجارب و تدابیر ممالک اروپایی در گسترش نظام

آموزش و پرورش .

هوراس مان ، به تفاوت ارزش ها و عقاید سیاسی بین آمریکا و ممالک اروپایی که مانعی بر سر راه اقتباس فرهنگی است، پرداخته است .

هوراس مان : تعلیم و تربیت به عنوان وسیله ای بالقوه

خنثی است ، بالفعل کردن آن بستگی به انتظارات و

اهداف جوامع دارد.

■ جوزف کی از علمای تعلیم و تربیت انگلیس ، عوامل ارتقاء

طبقات کم درآمد را گسترش تعلیم و تربیت همگانی و

اصلاحات ارضی بین دهقانان می داند .

■ ماتیو آرنولد انگلیسی، هدف از مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش را رد یا تقلید آن بعد از مطالعه نمی داند بلکه استفاده از تجارب آنان در زمینه آموزش و پرورش است.

■ نقطه اشتراک صاحب نظران این دوره این است که آگاهی و شناخت در باره تعلیم و تربیت کشورها برای سرمشق گیری مفید است.

■ به دلایل زیرمطالعات این دوره از درجه کمی برخوردار بود :

۱- عدم وجود طرح دقیق قبلی

۲- نامنظم بودن مطالعات

۳- محدودیت منابع و مآخذ

۴- عدم وجود اصطلاحات استاندارد و تعریف شده مانند : **scholar**

۵- کم توجهی به عوامل تاریخی ، اجتماعی و اقتصادی متفاوت کشورها .

فصل سوم

■ دوره ای که مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش تحت تاثیر

نهضت انترناسیونالیستی قرار گرفت .

آموزش و پرورش تطبیقی

■ مطالعات این دوره به چهار گروه تقسیم می شوند :

۱- جهان شمول بودن

۲- انتشار مجموعه های آماری درباره جنبه های مختلف نظام

آموزش و پرورش

۳- مقایسه سیستم های تعلیم و تربیت ممالک مختلف با استفاده از

آمارهای جمع آوری شده

۴- گسترش مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش

■ دانشمندان مطالعات این دوره از احساسات بشردوستانه برخوردار بودند و تحت تاثیر عقاید انترناسیونالیست ها قرار گرفته بودند .

■ انترناسیونالیست ها، جامعه جهانی را مقدم بر دولت دانسته و جامعه جهانی را کل و دولت ها را اجزا آن می دانند.

■ پل مونرو، نماینده مطالعات این دوره می گوید:

علت جنگ های جهانی و کشمکش ها ، نتیجه عدم تفاهم بین
المللی و فقدان درک صحیح واقعیت ها و پیش داوری های غلط
، توسط رهبران ممالک متخاصم است.

■ اطلاعات و آمار جمع آوری شده در این دوره به سه دلیل از اعتبار کمی برخوردار بودند:

- ۱- فقدان راهنمایی در جمع آوری و انعکاس داده ها.
- ۲- تعصبی بودن گزارشات آماری
- ۳- عدم دسترسی به تعاریف اصطلاحات استاندارد شده ،
عدم مهارت گزارشگران و نداشتن مجوز در جمع آوری داده ها

فصل چهارم

دوره ای که به نظام آموزش و پرورش به عنوان یک

نهاد اجتماعی توجه شد.

■ میشل سدلر : مطالعه مدرسه به عنوان نهاد اجتماعی، جدا از

نهادهای دیگر جامعه، غیر ممکن و از اعتبار علمی برخوردار

نیست.

• سدلر می گوید نظام تعلیم و تربیت کشوری را نمی توان به گونه ای انتزاعی و دور از مقتضیات جامعه مورد بررسی قرار داد. بلکه باید آن را در متن آن جامعه مورد مطالعه قرار داد.

• ایساک کندل به پدرانش تعلیم و تربیت تطبیقی معروف است .

■ کندل : ارزش عمده پژوهشهای تطبیقی در زمینه تعلیم و تربیت
به دو عامل بستگی دارد :

الف) تجزیه و تحلیل علل ایجاد مشکلات تعلیم و تربیت .

ب) مقایسه تفاوت‌های موجود بین نظامهای آموزش و پرورش با
ذکر دلایل.

آموزش و پرورش تطبیقی

روشی که کندل در اکثر مطالعات خود از آنها بهره گرفته است سه مرحله است:

۱- مرحله فهرست برداری مطالب مانند سازمان ، مدیریت ، ابتدایی ، راهنمایی ، ...

۲- کاربرد تاریخی ، یعنی توجه به تفاوتها و علل به وجود آورنده مشکلات تعلیم و تربیت .

۳- انتخاب اصلح : رسیدن به یک بینش فلسفی را گویند .

نتایج مطالعات کندل

۱- نظامهای آموزش و پرورش دموکراتیک بهتر از سایر نظامهای تعلیم و تربیت می باشد .

۲- اداره امور به شیوه مرکزی به خصوص در سازمانهای تعلیم و تربیت مناسب نیست .

۳- غایت و هدف آموزش و پرورش باید رشد و توسعه همه جانبه انسان باشد .

نیکلاس هنز از انجام مطالعات تطبیقی که صرفاً مبتنی بر اطلاعات آماری صورت گرفته باشد، انتقاد می کند.

وی می گوید به منظور دستیابی به اصول کلی در توجیه نظامهای آموزش و پرورش باید ابتدا شش عامل زیر را تجزیه و تحلیل کرد:

نژاد ، زبان ، محیط اجتماعی و فیزیکی (عوامل طبیعی) ،
مذهب (عامل معنوی) عقاید فلسفی و اجتماعی (عوامل دینوی) .

او معتقد است عوامل معنوی و دینوی ، جهان شمول بوده و مرز
وبومی برای خود نمی شناسند .

فصل پنجم

دوره ای که محققان مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی، از روش های علمی معمول در علوم اجتماعی بهره گرفتند.

➤ دانشمندان این دوره از مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش، با

اعتقاد به این که نظام آموزش و پرورش، یکی از نهادهای

اجتماعی است و در مطالعه آن باید از همان شیوه مطالعه سایر

نهادهای بهره گرفت ، دست به پژوهشهای تطبیقی زدند.

■ مطالعات این دوره وارد مرحله جدیدی به نام فرمالیسم شد.

■ از ویژگی های این دوره تاکید بر مطالعه تجربی و استفاده از

روش های آماری و روش استقرایی در رد یا قبول فرضیه ها

می باشد .

❖ « جرج زی .اف. بردی» از برجسته ترین پژوهشگران این دوره ، جریان مطالعه تطبیقی آموزش و پرورش را در چهار مرحله مشخص می کند :

- ۱- مرحله توصیف (یاداشت برداری)
- ۲- مرحله تفسیر (تحلیل اطلاعات)
- ۳- مرحله همجواری (مقایسه تشابهات و تفاوتها)
- ۴- مرحله مقایسه (رد یا تایید فرضیه)

■ در دوران جنگ جهانی دوم و بعد از آن، واقعت پژوهان دانش
تعلیم و تربیت، به ارتباط بین آموزش و پرورش با دو عامل
پرداختند:

اول : رشد اقتصادی (ادینگ ، مایرز ، هاربی سون)

دوم : تغییرات سیاسی و اجتماعی (هوینگهورست)

ادینگ : بین حجم کل درآمد ملی و بودجه آموزش و پرورش
رابطه مثبتی وجود دارد .

به عقیده وی توسعه صنعتی، ناشی از رشد اقتصادی و تحقق این
هدف ، ایجاد موسسات آموزشی پیشرفته است .

دیگر دلایل افزایش هزینه های تعلیم تربیت از نظر ادینگ :

۱- افزایش تعداد دانش آموزان مدرسه رو.

۲- استخدام معلمان با تحصیلات بالاتر .

۳- احداث مدرسه های مجهز .

۴- توسعه رشته های علوم تجربی .

۵- تعلیمات عالی .

مایرز وهاری سون، ۷۵ کشور را براساس شاخص مرکب منابع -
انسانی از نقطه نظر سطح رشد منابع انسانی به چهار گروه
تقسیم کردند :

اول : ممالک توسعه یافته (۱۷)

دوم : کم رشد (۲۱)

سوم : نسبتا توسعه یافته (۲۱)

چهارم : توسعه یافته (۱۶)

■ فرمول شاخص مرکب منابع انسانی
 $I = S + 5t$
I = شاخص مرکب منابع انسانی

درصد دانش آموزان دوره متوسطه نسبت
به کل جمعیت گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ = S

درصد دانشجویان دوره آموزشی عالی نسبت
به کل گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ = t
ضریب ثابت = ۵

■ نتایج مطالعه «ماری جین بومن» و «آرنولد آندرسون» در مورد رابطه بین تحصیل و درآمد سرانه:

الف) در ممالکی که میزان بی سوادی ۷۰ تا ۳۰ درصد در نوسان است، درآمد سرانه، کم و رشد اقتصادی در حد پایین است.

ب) گسترش آموزش و پرورش که منجر به پرورش نیروی انسانی تحصیل کرده و متخصص گردد و در مراحل اولیه نمی تواند بلکه در مراحل بعدی در رشد اقتصادی جامعه، موثر خواهد افتاد.

هوینگهورست : نتایج مطالعه خود در زمینه عوامل موثر در تحرک اجتماعی در کشور های انگلستان ، استرالیا و برزیل را چنین بیان می کند :

۱- صنعتی شدن ، میزان زاد و ولد ، ساخت طبقاتی .

۲- آسان بودن تحرک اجتماعی و طبقه ای در جوامع صنعتی .

ویژگی های این دوره از مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی:

- ۱- استفاده از روش تجربی، آماری و نمونه گیری .
- ۲- استفاده از شیوه های منظم و معمول در علوم اجتماعی و اقتصاد و...
- ۳- تدوین فرضیه و آزمایش آن ها .
- ۴- تبیین علی پدیده های مورد تحقیق .

گفتار دوم

آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات آموزش و پرورش

- مدیریت متمرکز و غیر متمرکز
  - هزینه های آموزش و پرورش
  - بیسوادی و سواد آموزی
  - سواد آموزی کارساز
  - توسعه نیروی انسانی
- جاری ←
- ← سرمایه ای

■ سالنامه آماری آموزش و پرورش

■ آموزش قبل از دبستان، ابتدایی، میانه، متوسطه، متوسطه جامع،

بزرگسالان، کارآموزی.

■ آموزش عالی کوتاه مدت، بلند مدت یا دانشگاهی

مدارک و درجات تحصیلی دانشگاهی

۱- دیپلم تعلیمات عالی یا فوق دیپلم

۲- درجه لیسانس یا گواهینامه کارشناسی

۳- فوق لیسانس یا کارشناسی ارشد

۴- دکترا

رشته های تحصیلی در آموزش عالی

○ آموزش مکاتبه ای

○ دانشگاه آزاد و موسسات آموزش عالی از راه دور

○ نوآوری در آموزش و پرورش

آموزش و پرورش تطبیقی

مدیریت متمرکز : مصوبات ، دستگاه مرکزی به تمام رده های پایین
سازمانی سراسر کشور جهت اجرا به صورت یکنواخت ابلاغ
می شود .

معایب :

- ۱- توجه کمتر به شرایط محلی و منطقه ای
- ۲- عدم برخوردار بودن مقامهای استانها و شهرستانها از استقلال عمل
- ۳- شدت یافتن بروکراسی اداری
- ۴- عدم تناسب برنامه ها با نیازهای محلی
- ۵- ابهام در سر گذشت طرح های عمرانی و آموزشی براساس تغییر
مسولیت ها .

محاسن :

۱- مانعی بر ناهماهنگی و پراکندگی در تصمیم گیری.

۲- تعدیل ضعف تصمیم گیریهای رده پایین به دلیل کمبود کارشناسان و نیروی انسانی با خط مشی های با محتوای غنی ..

۳- کم هزینه بودن اجرای طرحهای آموزشی و عمرانی .

۴- کار آمدن بودن مدیریت متمرکز در کشورهای کوچک .

مدیریت غیرمتمرکز

در این گونه مدیریت، اداره آموزش و پرورش بر سه اصل استوار است:

الف) اجتناب دستگاه مرکزی از امر ونهی مستقیم در امور آموزش و پرورش نواحی

ب) تفویض اختیار وسیع و همه جانبه به مقامات محلی.

ج) ترغیب و تشویق مردم در امر سرمایه گذاری و تاسیس مدراس.

محاسن:

- ۱- تهیه برنامه هابابصیرت ودلسوزی ومتناسب با نیازهای محلی .
- ۲- بکار گیری نیروهای محلی وامکانات منطقه ای .
- ۳- کم شدن تاثیر تغییر مدیریت های سطوح بالا در نواحی .
- ۴- بلا رفتن خلاقیت مسئولان محلی در حل مشکلات .
- ۵- متحمل شدن زیان کمتر در صورت شکست یک طرح .
- ۶- بالا رفتن اعتماد به نفس وابتکار افراد منطقه .
- ۷- کارآمدی شیوه غیرمتمرکز در کشورهای رها شده از استعمار .

معایب:

- ۱- عدم کار آمدی آن در مناطق فاقد نیروی انسانی کار آزموده.
- ۲- نفوذ حب و بغض در اتخاذ تصمیمات .
- ۳- افزایش هزینه های آموزش و پرورش به علت نشر و چاپ کتب درسی.

➤ امروزه در برخی کشورها مثل مکزیک ، پاکستان ، الجزایر ، ایتالیا و کشورما ایران ترکیبی از دو مدیریت اعمال می شود.

هزینه های جاری :

هزینه های مصرفی را گویند مانند حقوق کارکنان ، خرید کتاب،
دفتر، میز ، نیمکت ، هزینه های تعمیر ساختمان و....

هزینه های سرمایه :

دارایی های ثابتی را ایجاد می کند مثل هزینه خرید زمین
،ساختمان ، ماشین آلات ، وسایل پر دوام آموزشی و وام های
پرداختی به معلمان

چه عواملی مقایسه هزینه های آموزش و پرورش ممالک مختلف را بایکدیگر آسان می کند ؟

- ۱- تبدیل هزینه ها به واحد پول بین المللی
- ۲- تفکیک هزینه ها به جاری و سرمایه ای
- ۳- مقایسه هزینه ها با در آمد ناخالص ملی
- ۴- مقایسه هزینه ها با کل جمعیت کشور
- ۵- مقایسه هزینه ها با کل جمعیت واجب التعلیم
- ۶- مقایسه هزینه ها برای هر محصل در دوره های مختلف در رشته های گوناگون.
- ۷- مقایسه هزینه های آموزش و پرورش با هزینه های نظامی .

عوارض ناشی از کاهش هزینه های آموزش و پرورش

- ۱- از دست دادن معلمان با تجربه حقوق بالا .
- ۲- افزایش نسبت شاگرد به معلم .
- ۳- دشواری امکان احداث مدارس و چند نوبته شدن مدارس .
- ۴- از دست دادن آموزش های پرخرج (فنی و حرفه ای ، ضمن خدمت ، آموزشگاه های شبانه روزی) .
- ۵- میسر نبودن تجهیز آزمایشگاهها ، کتابخانه ها ، ...
- ۶- کاهش مدت تعلیمات همگانی .
- ۷- عدم نوآوری در آموزش و پرورش

جمعیت آموزش و پرورش : براساس آمار یونسکو در سال ۱۹۸۸ افزایش جمعیت در کشورهای در حال توسعه بالاتر از ۲۵ در هزار (۵/۲ درصد در سال) می باشد .

■ کشوری با رشد جمعیت ۳ درصد، ۲۳ سال طول می کشد تا

جمعیت آن به دو برابر برسد .

• الجزایر با رشد جمعیت $\frac{6}{3}$ درصد، پاکستان $\frac{9}{3}$ درصد و ایران $\frac{6}{3}$ درصد نرخ رشد سطح بالایی را دارند.

• عواقب رشد جمعیت : ۱- مشکل شدن دسترسی به تعلیمات همگانی

۲- تنزل کیفیت آموزشی

۳- تقاضای زیاد برای آموزش ابتدایی و کمبود بودجه در سطوح بالا

۴- افت تحصیلی

بیسوادی و سواد آموزی : طبق تعریف یونسکو با سواد کسی است که قادر باشد مطلبی را به زبان بومی و ملی بخواند، بنویسد و بفهمد .

➤ در حال حاضر ۹۰ درصد بیسوادان، ساکن کشورهای آفریقا ، آسیا و آمریکای لاتین هستند .

■ براساس آمار یونسکو در سال ۱۹۸۸ حدود یک میلیارد نفر بیسواد بزرگسال (۱۵ سال به بالا) در جهان بسر می برند .

■ نسبت بزرگسالان بیسواد در سطح جهانی برابر $۸/۳۴$ درصد است .

■ سواد آموزی کار ساز: از سال ۱۹۶۵ توسط یونسکو برای رویارویی با مسئله بیسوادی بویژه بیسودان شاغل مطرح شد.

■ نخستین و مهمترین هدف سوا آموزی کار ساز ، آموزش حرفه ای است .

توسعه نیروی انسانی : توسعه سرمایه انسانی به افزایش سطح دانش و معلومات ، مهارتها و فنون و استعدادهای کلیه آحاد جامعه اطلاق می شود .

- متداول ترین راه تحقق این هدف از آموزش و پرورش رسمی است آموزش های غیر رسمی نیز در این امر موثرند .

■ سالنامه آماری آموزش و پرورش : یونسکو هر ساله آن را منتشر

می کند و شامل بیسوادان جهان ، دانش آموزان ، دانشجویان ،

هزینه های آموزش و پرورش ، کتابخانه ها و... می باشد .

■ آموزش قبل از دبستان : تربیت کودکان ۲ تا ۶ سال را گویند

(مهد کودک و کودکستانها)

آموزش ابتدایی: به اولین مرحله آموزش رسمی و همگانی
گویند و مدت تحصیل در ممالک مختلف جهان متفاوت است.

معمولی ترین سن آغاز تحصیلات ابتدایی سن ۵ تا
۷ سالگی است .

مدارس میانه : حد وسط بین تعلیمات ابتدایی و متوسطه است که در برخی از کشورها به دوره راهنمایی و در بعضی از کشورها مرحله اول دوره متوسطه را تشکیل می دهد .

❖ در این دوره به شناسایی استعدادها و قابلیت های متنوع دانش آموزان اهتمام می ورزند.

■ آموزش متوسطه : در عرف بین الملل به دومین مرحله از آموزش رسمی اطلاق می شود.

در ممالک مختلف شکل های متفاوتی دارد به نظر محققان موسسات بین المللی تعلیم و تربیت ، آموزش متوسطه ، گروه سنی ۱۱-۱۲ تا ۱۷-۱۸ را در بر می گیرد .

مدارس متوسطه جامع: در این مدارس ، شاگردان گروههای

سنی مشابه ، گرد هم آورده شده اند و در آنجا برنامه جامعی که

شامل دروس کلاسیک ، فنی و بازرگانی است ارائه می شود .

■ در سالهای اخیر در سوئد و انگلستان ایجاد شده اند .

آموزش بزرگسالان

■ برای آنهایی که هرگز فرصت رفتن به مدرسه را نداشته اند و بی سوادند، به عنوان آموزش پایه ای تعریف می شود .

■ برای افرادی که از تعلیمات ابتدایی و حرفه ای بهره کافی نگرفته اند به عنوان آموزش تکمیلی تعریف می شود .

■ برای اشخاصی که آموزش به آنان کمک می کند تا به

تقاضاهای تازه محیطی و فرهنگی پاسخ گویند، آموزش

بزرگسالان، تمدید آموزش تعریف می شود

مانند : دوره های ضمن خدمت، کار آموزی ، باز آموزی ،....

آموزش و پرورش تطبیقی

■ کارآموزی: عبارت است از کسب مهارت های خاص برای اشتغال

به یک حرفه معین

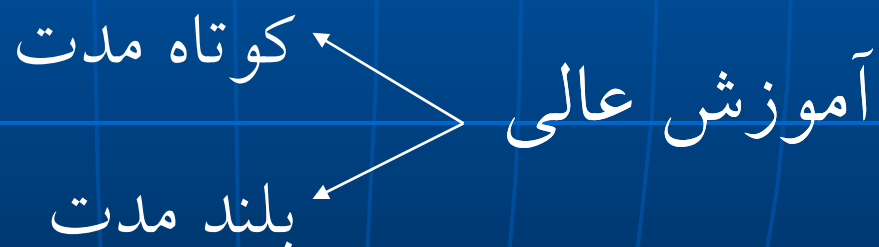
■ آموزش فنی و آموزش حرفه ای: آموزش فنی متوجه

مشاغلی در صنایع ، کشاورزی ، تجارت یا مدیریت است

ولزوما اشتغال دانش آموزان و دانشجویان را تضمین می کند

آموزش و پرورش تطبیقی

آموزش حرفه ای به سوی حرفه خاص و تخصص عملی می باشد و همواره کار در کارگاهها که نوعی ضمانت شغلی را فراهم می آورد از ویژگی های این نوع آموزش به شمار می آید .

■ آموزش عالی کوتاه مدت : مدت آن بعد از دوره متوسطه ، دو سال است . شرط ورود به آن آسانتر و از نظر هدف در سطح دانشگاهی نیستند .

■ آموزش عالی بلند مدت : طول مدت تحصیلی حداقل چهار سال است که به اخذ درجه لیسانس منتهی می گردد و در دوره فوق لیسانس و دکترا نیز دایر است .

مدارک درجات تحصیلی دانشگاهی

- ۱- دیپلم تعلیمات عالی یا فوق دیپلم (دو سال) **D.H.E**
- ۲- لیسانس یا گواهینامه کارشناسی (چهارسال)
  - ✓ لیسانس علوم انسانی و اجتماعی **B.A**
  - ✓ لیسانس علوم تجربی **B.S**
- ۳- فوق لیسانس یا کارشناسی ارشد (۶ الی ۷ سال)
  - ✓ فوق لیسانس علوم انسانی و اجتماعی **M.A**
  - ✓ فوق لیسانس علوم تجربی **M.S**
- ۴- درجه دکترا
  - ✓ دکترای علوم انسانی و اجتماعی **PH.D**
  - ✓ دکترای علوم تجربی **D.Sc.**

■ آموزش مکاتبه ای: شیوه ای از آموزش که در آن مدارس

ودانشگاهها وموسسات آموزشی از طریق ارسال جزوات درسی

توسط پست ،آموزش دانش آموزان ودانشجویان را میسر

می سازند .

دانشگاه آزاد وموسسات آموزش عالی از راه دور : نوع پیشرفته

ونظام یافته آموزش مکاتبه ای است .

هدف از ایجاد موسسات آموزش عالی از راه دور:

- ۱- تحت پوشش قرار دادن علاقه مندان تحصیلات دانشگاهی.
- ۲- ایجاد فرصت آموزش عالی برای شاغلین .
- ۳- بردن فضای علمی به خانه ها ، روستاهاو...
- ۴- برقراری روش های جدید وقابل انعطاف وهمه‌هنگ با اوقات آزاد دانشجویان .

- از مهمترین و با سابقه ترین موسسات آموزش عالی از راه دور جهان، می توان دانشگاه آزاد انگلستان را نام برد که در سال ۱۹۶۹ ایجاد شد و در سال ۱۹۷۱ شروع به کار کرد .

■ جمعیت لازم التعلیم : کلیه جمعیتی که براساس قانون

تعلیمات اجباری وهمگانی مجبورند در مدرسه حضور یابند.

■ ضریب اشتغال به تحصیل ظاهری : نسبت دانش آموزان

در یک مقطع تحصیلی در یک سال معین به جمعیت گروه

سنی همان مقطع در همان سال .

■ ضریب اشتغال به تحصیل واقعی : تفاضل نسبت دانش آموزان در

یک مقطع تحصیلی، در سال معین به جمعیت لازم التعلیم همان

مقطع از مجموع ترک تحصیل کنندگان و تکرار کنندگان در همان

سال .

■ ضریب محرومیت تحصیلی : تفاضل ضریب اشتغال به تحصیل واقعی

از عدد صد .

■ ضریب گذر تحصیلی : از دانش آموزان که در سال تحصیلی معین از

یک مقطع تحصیلی وارد مقطع تحصیلی دیگر می شوند یا در داخل یک

مقطع از یک کلاس به کلاس بالاتر می روند ، می گویند.

■ **اتلاف در اثر تکرار پایه های تحصیلی:** به عدم توفیق در امتحانات و تکرار کلاس قبلی گویند .

■ **اتلاف در اثر مشکلات تحصیل :** جدایی دانش آموزان مدرسه و محیط تحصیلی به دلایل مشکلات آموزشی ، اقتصادی و اجتماعی را گویند.

نوآوری در آموزش و پرورش : تغییر در بطن کلمه نوآوری
نهفته است و مترادف با آن نیست .

نوآوری در آموزش و پرورش عبارت از کوشش هایی است که
برای ایجاد تغییر در نظام آموزشی به طور آگاهانه و هدفدار در
جهت بهبود بخشیدن به نظام موجود به عمل می آید .

گفتار سوم

بخش اول : آموزش و پرورش در ژاپن امروز

○ ژاپن با در نظر گرفتن افراد جامعه و تعلیم و تربیت آنان ،
پیشرفتها و موفقیت های خود را به گونه ای خردمندانه تحقق
عملی بخشید .

○ ژاپنی ها معتقدند بهترین سرمایه و شیوه اطمینان بخش برای
نسلهای آینده تعلیم و تربیتی است که اندیشه آنها را غنی و افق
ذهنی را توسعه بخشد .

فصل اول : تاریخ تحول آموزش و پرورش ژاپن

- تا سال ۱۸۶۸ کانون های آموزشی گوناگون برای هر طبقه از اقشار مردم در ژاپن وجود داشت .
- مردم عادی ، فرزندان خود را به مدارس « تراگویا » که در کنار معابد و شهرها بود می فرستادند و تا قرن پانزدهم مدارس مذکور
- تنها نهاد عمومی آموزش و پرورش به شمار می آمدند.

■ معلمان مدارس تراگویا را کاهنان و روحانیون مذاهب بودایی و شینتویی تشکیل می دادند.

■ دانش آموزان در سن ۶ الی ۷ سال وارد این مدارس می شدند و تا سن ۱۰ الی ۱۲ سالگی به تحصیل اشتغال داشتند .

■ به کودکان علاوه بر خواندن و نوشتن و حساب کردن، عقاید کنفوسیوس را نیز تعلیم می داند .

■ هدف آموزش و پرورش بر این اصل استوار بود که افراد را بر حسب اصل و نصب و تبار خانوادگی پرورش دهند . مناصب و مشاغل نیز بر این اساس تعیین می شد .

- فکر تعلیمات عمومی از زمان به قدرت رسیدن « میجی » ، امپراطور پر قدرت ژاپن قوت گرفت .
- در سال ۱۸۷۲ مدارس ابتدایی و متوسطه در سراسر کشور ژاپن، احداث و در سال ۱۸۸۶ کلیه کودکان واجب التعلیم ملزم شدند تا تحصیلات ۳ یا ۴ ساله را بگذرانند .

➤ در سال ۱۹۰۰ تعلیمات همگانی به صورت رایگان برقرار شد .

➤ در سال ۱۹۰۸ دوره ۴ ساله تعلیمات همگانی به ۶ سال و پس

از جنگ جهانی دوم به ۹ سال افزایش یافت .

■ در قانون اساسی ۱۹۴۶ ژاپن که تحت عنوان « قانون اساسی

جدید» نامیده می شود، بر حق برابرنسبت به دریافت آموزش

و پرورش تاکید شد و طبق آن مردم موظف شدند تا کودکان

خویش را هنگامی که به سن مدرسه می رسند به مدارس

گسیل دهند .

قانون اساسی جدید دو نکته را مطرح می کند:

۱- تعلیم و تربیت از حقوق مسلم هر فرد تلقی می شود .

۲- اهداف و ماهیت آموزش و پرورش را نه امپراطور، بلکه

خواست و تمایلات مردم مشخص می کنند .

■ قانون مذکور هدف آموزش و پرورش را رشد کامل و تربیت

افراد متکی به خود، کارجو، حرمت گذار، عدالت جو و مسئول

در جامعه صلح طلب و آزاد منش ژاپن تبیین می کند.

آموزش و پرورش تطبیقی

■ اهداف آموزش و پرورش ملی، براساس قانون آموزش و پرورش مصوب سال ۱۹۴۷ در دوره تعلیمات ابتدایی، به قرار زیر است :

- ۱- پرورش روح همکاری و استقلال نفس کودکان .
- ۲- پرورش درک صحیح از شرایط واقعی و رسومات جاری در جامعه محلی ، ملی و بین المللی .
- ۳- آشنا سازی کودکان با مهارت هایی درارتباط با تهیه غذا، پوشاک، مسکن و صنایع .
- ۴- پرورش درک و قابلیت به کار گیری کلمات و عبارات زبان ژاپنی

۵- رشد درک صحیح مناسبات ریاضی و بکارگیری آنها در زندگی روزمره .

۶- پرورش توان مشاهده علمی پدیده ها

۷- پرورش عادت به زندگی اجتماعی سالم و شادی بخش .

۸- رشد و پرورش مهارت‌های اساسی درموزیک، هنرهای زیبا و ادبیات .

■ شورای مرکزی آموزش و پرورش در سال ۱۹۶۶ شانزده خصوصیت را برای یک فرد ژاپنی می شمارد:

الف) به عنوان یک فرد:

- ۱- آزاد باشد
- ۲- متکی به خود باشد
- ۳- صاحب اراده قوی باشد
- ۴- حق شناس و حرمت گذار باشد
- ۵- مسلط بر نفس خویش باشد .

ب) به عنوان عضوی از خانواده:

- ۱- خانه رابه صورت محلی دلپذیر وشادی بخش در آورد.
- ۲- خانه را مہیای آسایش واستراحت اعضا خانواده نماید.
- ۳- خانه را جایگاهی برای آموزش وپرورش قرار دهد .
- ۴- مهمان نواز باشد .

ج) به عنوان یکی از اعضای جامعه:

- ۱- کارجو و کار طلب باشد .
- ۲- در بهزیستی اجتماعی مدد کار باشد .
- ۳- خلاق باشد
- ۴- به ارزشهای اجتماعی احترام بگذارد .

(د) به عنوان یک فرد ژاپنی:

- ۱- میهن دوست و وطن خواه باشد .
- ۲- به موارد فرهنگی و سمبل های ملی عشق و احترام ورزد.
- ۳- مروج ویژگی ها و هنجارهای عالی ملی باشد .

فصل دوم

اداره و سازمان آموزش و پرورش ژاپن

■ تدوین خط مشی ها و سیاست های ملی آموزش و پرورش
توسط عوامل زیر صورت می گیرد :

- ۱- کمیته آموزش و پرورش مجالس مقننه
- ۲- کمیته های آموزش و پرورش احزاب
- ۳- دیوان عالی کشور (نظارت بر اجرای قوانین)
- ۴- اتحادیه معلمان
- ۵- اتحادیه های صنفی و تجاری

■ حزب لیبرال دموکرات بر خلاف جناح مخالف خود یعنی

حزب محافظه کار لیبرال، به آزادی عمل در اداره امور

آموزش و پرورش اعتقاد ندارد .

■ وزارت آموزش و پرورش برای حل و فصل امور از هیجده شورا

بهره می گیرد که مهمترین آنها به عنوان بازوی مشورتی وزیر ،

شورای مرکزی آموزش و پرورش است .

■ مدیریت محلی و غیر مرکزی کردن آموزش و پرورش ژاپن از سال ۱۹۴۶ توسط آمریکاییها آغاز شد .

■ پس از تصویب قانون شوراهای آموزش و پرورش و قانون تاسیس وزرات آموزش و پرورش به ترتیب درسالهای ۱۹۴۸ و ۱۹۴۹، مدیریت متمرکز آموزش و پرورش به غیر متمرکز تغییر یافت .

■ شیوه غیرمتمرکز به دلایلی از جمله ساخت فرهنگی مردم ژاپن،

پراکندگی واحدهای مدیریت، نبودن بودجه کافی، عدم

هماهنگی با دولت محلی، نتوانست با موفقیت روبرو شود.

■ در سال ۱۹۶۶ دولت محافظه کار ژاپن، شکلی متمرکز به

مدیریت آموزش و پرورش داد.

■ در حال حاضر هماهنگی در اداره امور آموزشی، از سویی بین

مقامات مرکزی ومحلی وازسوی دیگر بین مقامات آموزش

وپرورش استان وشهرستان تضمین شده است واین امر

موجبات کارایی بیشتر نظام آموزش وپرورش را فراهم آورده

است .

■ تجربه ژاپن ثابت کرد:

کشوری که از نظر وسعت بسیار کوچک و اقلیت قومی و نژادی وجود

ندارد و از ملتی متجانس تشکیل شده و از همه مهمتر دارای سابقه

تاریخی و سنتی از نظر حکومت مقتدر مرکزی است، غیر مرکزی کردن

نمی تواند اداره آموزش و پرورش آنها را سامان دهد

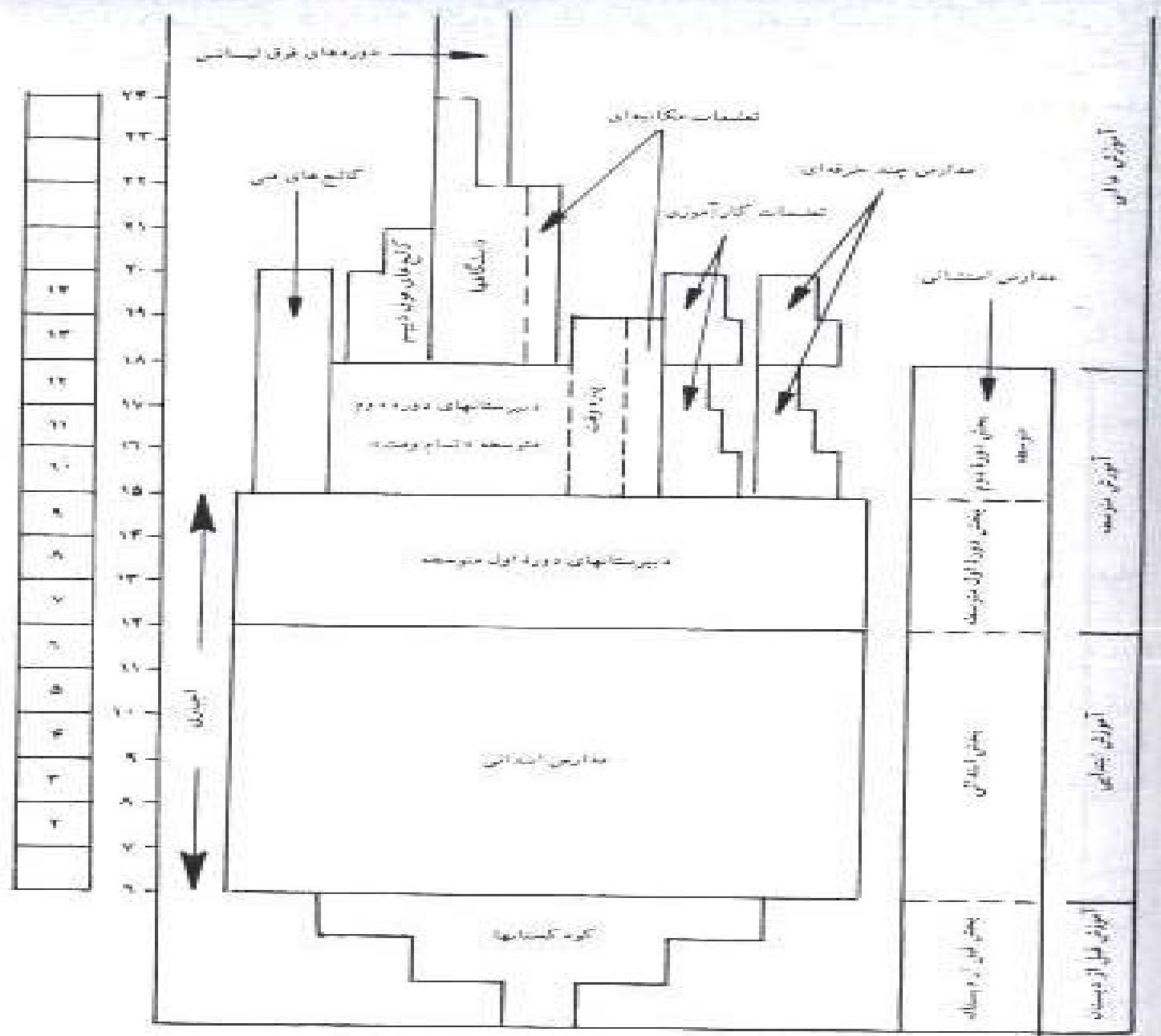
فصل سوم

مقاطع مختلف آموزشی

مراحل آموزشی در ژاپن شامل دوره های قبل از دبستان ، تعلیمات

ابتدایی و تعلیمات متوسطه و بالاخره مرحله آموزش عالی می باشد.

نمودار مراحل تحصیلی در زاین

آموزش قبل از مدرسه:

توسط کودکانها ومهد های کودک انجام می گیرد.کودکستانها

کودکان ۳، ۴ یا ۵ ساله را می پذیرند وبه تناسب سن آنها

دوره های آموزشی بین ۱ الی ۳ سال برایشان مهیا می کنند

■ اغلب آنها توسط بخش خصوصی احداث و با همکاری مقامات

محلی آموزش و پرورش اداره می شود و ضوابط برنامه آموزش،

از طرف وزرات آموزش و پرورش مشخص می شود.

اهداف تعلیم و تربیت در این دوره عبارتند از:

۱- پرورش عادات لازم برای زندگی سالم

۲- کسب تجربه زندگی گروهی و پرورش حس همکاری

۳- پرورش و تقویت نگرش درست نسبت به جامعه

۴- فراگیری زبان و پرورش علایق آنان نسبت به کتب مصور و داستانهای آموزنده کودکان

۵- پرورش حس کنجکاوی و ابتکار از طریق نقاشی ، بازی و...

■ جدول شماره (۱) میزان گسترش مراکز آموزش قبل از مدرسه و کودکان و مربیان را نشان می دهد .

آموزش و پرورش تطبیقی

تعداد کودکان ، معلمان و مراکز آموزشی قبل از مدرسه

سال	تعداد کودکان به هزار	تعداد کل معلمان به هزار	تعداد کودکانها و مهد کودکیها
۱۹۵۵	۶/۶۴۳	۹۸/۲۴	۵،۴۲۶
۱۹۶۵	۱،۷/۱۳۷	۴۵	۸،۵۵۱
۱۹۷۵	۲،۵/۲۹۲	۶/۸۵	۱۳،۱۰۶
۱۹۸۰	۲،۴۰۷	۹/۱۰۰	۱۴،۸۹۳
۱۹۸۳	۲،۸/۱۹۲	۸۱/۹۹	۱۵،۱۹۰
۱۹۸۸	۲۲۴/۲،۰۴۲	۱/۱۰۰	۱۵،۱۱۵

■ این وضع را نتیجه کم توجهی دولت نسبت به آموزشهای قبل

از مدرسه ذکر می کنند، لذا در سال ۱۹۶۵ وزارت آموزش و

پرورش برنامه ۷ساله ای را برای این دوره تدوین و اجرا کرد.

■ افزایش تقریبا دو برابر مربیان و دانش آموزان بین سالهای

۱۹۶۵ تا ۱۹۸۳ حاصل اجرای موفقیت آمیز این برنامه است

آموزش و پرورش تطبیقی

تعلیمات ابتدایی و دوره اول متوسطه (تعلیمات عمومی و اجباری):

به مدت ۶ سال از سن ۶ سالگی ، تا دوازده سالگی ادامه دارد.

■ برنامه درسی از طرف وزارت آموزش و پرورش تعیین شده

ولی در تنظیم برنامه تحصیلی ، نیازهای محلی و میزان رشد و

تجارب دانش آموزان مورد توجه قرار می گیرد.

تعلیمات متوسطه شامل دو دوره است:

۱- دوره اول متوسطه : فارغ التحصیلان ۶ ساله دوره ابتدایی را پذیرا است. و جزیی از تعلیمات همگانی است و مدت آن سه سال است.

۲- دوره دوم متوسطه : در سه نوع مدارس دایر است

الف) تمام وقت روزانه

ب) نیمه وقت شبانه

ج) مکاتبه ای

■ رشته های تحصیلی در دوره دوم متوسطه بسیار متنوع و

شامل رشته های عمومی ، فنی ، تجاری و هنری است.

■ حضور در این دوره اجباری نیست و شرط ورود

به دوره دوم متوسطه ، بالا بودن نمرات تحصیلی

دوره اول متوسطه و متضمن موفقیت در امتحانات

ورودی است.

- مدت تحصیل در دوره دوم متوسطه ۳ سال ، در دوره های شبانه و مکاتبه ای بیش از ۴ سال است.

- درصد ثبت نام گروههای سنی در مراحل متفاوت تحصیلی، طی سالهای ۱۹۵۰ تا ۱۹۸۸ (جدول شماره ۲)

آموزش و پرورش تطبیقی

جدول شماره (۲)

درصد ثبت نام گروههای سنی در مراحل متفاوت تحصیلی طی سالهای ۱۹۵۰ تا ۱۹۸۸

تعلیمات عالی (۱۸-۲۱)	دوره دوم متوسطه (۱۵-۱۷)	دوره ابتدایی و اول متوسطه (۶-۱۴)	کودکستان (۳-۵)	مراحل تحصیلی سال تحصیلی
۱/۵	۶/۳۹	۶/۹۹	۲/۴	۱۹۵۰
۷/۹	۵/۵۵	۸/۹۹	۱/۱۵	۱۹۶۰
۷/۱۵	۹/۷۹	۹/۹۹	۱/۳۴	۱۹۷۰
۴/۲۷	۹/۹۲	۹/۹۹	۶/۴۲	۱۹۸۰
۵/۳۲	۵/۹۵	۹/۹۹	۵/۴۵	۱۹۸۸

اسامی دروس و میزان ساعات تدریس آنها طی یک سال تحصیلی در مدارس ابتدایی آموزش و پرورش تطبیقی

نام درس	کلاس اول	کلاس دوم	کلاس سوم	کلاس چهارم	کلاس پنجم	کلاس ششم
زبان ژاپنی	۲۷۲	۲۸۰	۲۸۰	۲۸۰	۲۱۰	۲۱۰
دانش و علوم اجتماعی	۶۸	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵
ریاضیات	۱۳۶	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵
علوم	۶۸	۷۰	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵
موسیقی	۶۸	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
هنر و کارهای دستی	۶۸	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
خانه داری (تدبیر منزل)	-	-	-	-	۷۰	۷۰
تربیت بدنی	۱۰۲	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵
تربیت اخلاقی	۳۴	۳۵	۳۵	۷۰	۷۰	۷۰
فعالیت‌های ویژه	۳۴	۳۵	۳۵	۷۰	۷۰	۷۰
جمع	۸۵۰	۹۱۰	۹۸۰	۱,۰۱۰	۱,۰۱۰	۱,۰۱۰

آموزش و پرورش تطبیقی

اسامی دروس و میزان ساعات تدریس آنها در مدارس دوره اول متوسطه طی یکسال تحصیلی

نام فعالیت یا درس	کلاس هفتم	کلاس هشتم	کلاس نهم
زبان ژاپنی	۱۷۵	۱۴۰	۱۴۰
دانش و علوم اجتماعی	۱۴۰	۱۴۰	۱۰۵
ریاضیات	۱۰۵	۱۴۰	۱۴۰
علوم	۱۰۵	۱۰۵	۱۴۰
موسیقی	۷۰	۷۰	۳۵
هنر های زیبا	۷۰	۷۰	۳۵
فنون صنعتی یاخانه داری	۷۰	۷۰	۱۰۵
بهداشت و تربیت بدنی	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵
تربیت اخلاقی	۳۵	۳۵	۳۵
فعالتهای ویژه	۷۰	۷۰	۷۰
مواد دروس انتخابی	۱۰۵	۱۰۵	۱۴۰
جمع	۱،۰۵۰	۱،۰۵۰	۱،۰۵۰

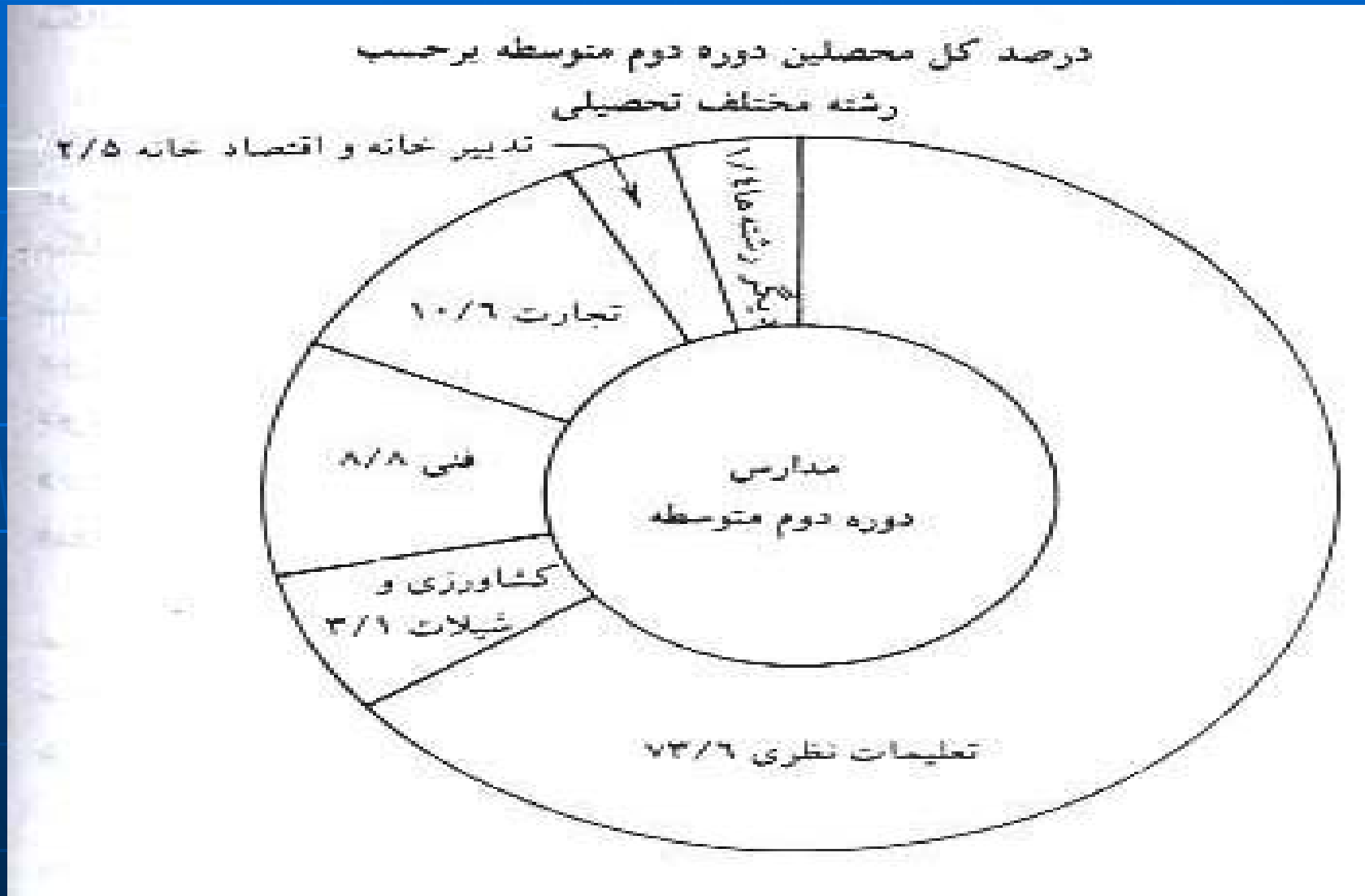
برنامه تحصیلی دوره دوم متوسطه :

هر دانش آموز به منظور به پایان رساندن دوره دوم متوسطه بایستی حداقل ۸۵ واحد درسی را بگذرانند .

در سال ۱۹۷۸ پس از تجدید نظر، به ۸۰ واحد درسی کاهش یافت
و از ۱۹۸۲ به اجرا درآمد.

آموزش و پرورش تطبیقی

در صد کل محصلین دوره دوم متوسطه بر حسب رشته های مختلف تحصیلی

▪ درس اجباری دوره دوم متوسطه عبارتند از :

زبان ژاپنی ، تعلیمات اجتماعی ، ریاضیات ، علوم ، بهداشت،

تربیت بدنی ، هنرهای زیبا ، تدبیر منزل ، درس تخصصی

(ص ۱۸۱ تا ۱۸۳)

■ انتشار کتب درسی و انتشارات آموزشی توسط ناشرین بخش خصوصی باید قبلا به تایید وزارت آموزش و پرورش برسد . کتابهای درسی برای دانش آموزان تعلیمات ۹ ساله عمومی ، رایگان است.

■ دانش آموزان دوره دوم متوسطه ملزم به پرداخت بهاء کتب درسی خود هستند .

■ کلیه کودکان مدارس ابتدایی و ۳/۸۸ درصد دانش آموزان دوره اول متوسطه و ۵/۹۵ درصد از محصلین دوره دوم متوسطه از برنامه غذایی نان و شیر... بهره مند می شوند.

■ هزینه مواد غذایی توسط والدین پرداخت می شود و دولت مرکزی به دانش آموزان دوره ابتدایی کمک می کند.

آموزش و پرورش تطبیقی

• سال تحصیلی در ژاپن برخلاف کشورهای اروپایی در اول آوریل (۱۲ فروردین ماه) شروع می شود و تا ۳۱ مارس سال بعد به طول می انجامد.

■ در مدارس ابتدایی و مدارس دوره اول متوسطه ،

سال تحصیلی از ۳ ترم تشکیل می شود:

آموزش و پرورش تطبیقی

۱- از اول آوریل تا جولای (فروردین - تیر)

۲- از سپتامبر تا دسامبر (شهریور - آذر)

۳- از ژانویه تا مارس (دی - اسفند)

■ سال تحصیلی در مدارس دوره دوم متوسطه از ۲ یا ۳ ترم تشکیل می شود در صورتی که اکثر موسسات آموزش عالی نظام دو ترمی دارند.

- دانش آموزان مدارس از تعطیلات تابستانه ، زمستانه و بهاره استفاده می کنند. آغاز و پایان تعطیلات تابستانی در نواحی مختلف جغرافیایی و مدارس دوره های مختلف تحصیلی فرق می کند .

✓ تعطیلات تابستانی برای اغلب مدارس ابتدایی دوره اول متوسطه ، از اواخر جولای (تیر) شروع و در اواخر آگوست (مرداد) به اتمام می رسد.

برای دانش آموزان روستایی که از تعطیلات بهاره و پاییزه برای کمک به والدین در امر کشاورزی کمک می کنند، مدت این تعطیلات کوتاهتر است.

آموزش عالی

هدف از تعلیمات عالی :

- ۱- تربیت افراد برای مشاغل سطوح بالا
- ۲- نشر و اشاعه معرفت علمی و ادبی و هنری
- ۳- پیشبرد علوم و تکنولوژی و تربیت محققان در رشته های مختلف

موسسات آموزش عالی

الف) کالج های فوق دیپلم: مدت تحصیل در این مراکز دوتاسه سال است.

■ ۵۷۱ کالج فوق دیپلم ژاپن، از نظر گنجایش و پذیرش، محدود و

دارای سه نوع دانشجو می باشند: تمام وقت، پاره وقت، مکاتبه ای

مدت تحصیل در دوره های مکاتبه ای یک تا دو سال از مدت تحصیل در دوره های روزانه بیشتر است .

ب) مدارس عالی فنی : فارغ التحصیلان دوره اول متوسطه می توانند در این مدارس عالی به تحصیل اشتغال ورزند.

• مدت تحصیل در زمینه تکنولوژی در این مراکز پنج سال است.

ج) دانشگاهها: از اعتبار و منزلت اجتماعی بیشتری نسبت به سایر

موسسات آموزش عالی برخوردارند.

■ در سال ۱۹۸۸ تعداد دانشگاههای ژاپن به ۴۹۰ باب رسید.

۹۵ دانشگاه ملی، ۳۸ دانشگاه دولتی، ۳۵۷ دانشگاه خصوصی

• نزدیک به ۱۱۹۵۰۰۰ دانشجو در این موسسات به تحصیلات عالی حداقل ۴ ساله اشتغال داشته اند.

■ در دانشگاههای ژاپن دوره های لیسانس ۴ سال و فوق لیسانس و دکترا به ترتیب ۲ تا ۴ سال پس از دوره لیسانس به طول می انجامد.

■ دانشگاهها از نظر قدمت ، اهداف ، سازمان و تشکیلات دانشجویی به ۹ دسته تقسیم می شوند:

۱- موسسات عالی جامع ملی : مثل دانشگاه توکیو، کیوتو، توهوکو، کیوشو، هوکائیدو، اوزاکا ، ناگویا، هیروشیما .

■ تحصیل در دانشگاههای فوق از کیفیت بالایی برخوردار است.

۲- مجتمع های دانشگاهی : از چند دانشکده نسبتا کوچک تشکیل شده و اغلب بر تحصیلات لیسانس تاکید دارند. برخی از آنها مثل کوبی، جی با، دارای دوره های لیسانس و فوق لیسانس هستند.

۳- دانشگاههای تخصصی : مثل دانشگاه علوم اجتماعی « هیتوتسوباشی » ، « موسسه تکنولوژی ، زبانهای خارجی ، هنرهای زیبا و موسیقی توکیو »

۴- دانشگاه‌های خصوصی : شمار بیشتری از دانشگاه‌ها را شامل می‌شوند. بزرگترین دانشگاه از این نوع «ناهون» نام دارد، که یازده دانشکده دارد.

۵- دانشگاه‌های زنان : که بالغ بر ۷۵ دانشگاه است مانند دانشگاه «نارا» و «ناهون» که فقط دختران و زنان می‌توانند به تحصیل بپردازند.

۶- دانشگاه‌های تربیت معلم: مسئولیت تربیت معلم برای مدارس

ابتدایی و متوسطه را بر عهده دارد.

■ از ۸ دانشگاه ایالتی و ۳۸ مجتمع تربیت معلم تشکیل شده‌اند.

۷- دانشگاه آزاد : در سال ۱۹۸۳ تاسیس و دانشجویان

از طریق رادیو و تلویزیون و نوارهای درسی و فیلمهای
آموزشی به تحصیل اشتغال داشتند.

■ زنان خانه دار بیشترین استفاده را از این دانشگاه می کنند.

۸- دانشگاه‌های جدید تعلیم و تربیت (تربیت معلم) :
در سال ۱۹۷۸ دو دانشگاه تربیت معلم به شمار دانشگاهها
اضافه شد.

■ هدف از تاسیس این دانشگاهها بالا بردن سطح

دانش حرفه ای معلمان و دبیران کشور است.

۹- دانشگاه تربیت بدنی :

در سال ۱۹۸۱ در ایالت ((کاگوشی ما)) احداث شد.

شرایط پذیرش دانشگاهها

دانشجویان خود را از بین فارغ التحصیلان دوره دوم متوسطه بر اساس امتحانات ورودی و نمرات تحصیلی دوره دوم متوسطه انتخاب می کنند.

- ورود به دانشگاههای معتبر از جمله توکیو، کیوتو، کیوشو، هوکایدو، ناگویا و غیره بسیار مشکل است.

• قریب به نیمی از دانشجویان دانشگاهها در منازل خویش، ۱۰ درصد در خوابگاههای دانشجویی و ۴۰ درصد در شبانه روزیها و پانسیونهای خصوصی و دولتی زندگی می کنند.

■ هزینه تحصیل در دانشگاههای خصوصی بیشتر از

دانشگاههای دولتی است. در برخی موارد اختلاف

هزینه به ۳ تا ۵ برابر می رسد.

شمار دانشجویان و در صد توزیع آنها

در سال ۱۹۸۸ از ۱۱۹۵۰۰۰ دانشجو ، ۵/۲۹ درصد یعنی ۵۰۵۰۰۰ آن دختر بودند از این تعداد ۱۹۱۲۰۰۰ نفر در دوره لیسانس و ۸۳ هزار نفر در دوره فوق لیسانس و دکتری ثبت نام کرده بودند.

■ نزدیک ۲/۴۳ درصد از کل دانشجویان به رشته های فنی و تجربی و مهندسی روی آورده بودند.

تعلیمات عالی و دانشجویان خارجی:

در سال ۱۹۸۷ قریب ۱۷۶۲۷ دانشجوی خارجی در دانشگاههای

ژاپن مشغول به تحصیل بودند که از این تعداد ۹/۸۵ درصد یعنی

۱۵۱۴۴ نفر از ممالک آسیایی و مابقی از ممالک دیگر بود.

آموزش و پرورش تطبیقی

در مقایسه با سایر کشورها ژاپن به سه دلیل نتوانسته تعداد زیادی دانشجوی خارجی را جذب مؤسسات آموزش عالی کند:

۱- پیچیدگی زبان ژاپنی

۲- محدودیت پذیرش دانشگاهها

۳- اعزام کارشناس و متخصصان فنی از ژاپن به سایر کشورها

جهت تربیت کادر فنی

مشکلات دانشجویان خارجی :

۱- مسکن، غذا، مایحتاج زندگی

۲- مشکلات روانی و اجتماعی مانند دوست یابی، گذراندن اوقات

فراغت و همسازی با محیط اجتماعی

➤ در سال ۱۹۸۸ وزارت آموزش و پرورش ژاپن به تاسیس مراکز راهنمایی دانشجویان خارجی، اقدام کرد.

دانشگاه سازمان ملل : سازمان مرکزی آن در توکیو قرار دارد.
در این دانشگاه تدریس و تحقیق همزمان انجام می شود .

○ هدف از تاسیس آن توسعه و همکاری های فکری و علمی در سطح جهان است .

○ دانشگاه مذکور از خود مختاری کامل برخوردار است و بودجه آن از کمک های مالی کشورهای داوطلب مخصوصا ژاپن تامین می شود.

نقش دانشگاهها در گسترش علوم و تکنولوژی

یکی از ویژگی های نظام تعلیماتی عالی در ژاپن ،اهمیتی است که برای تحقیق قائل شده اند .

➤ تعداد محققان ژاپنی که توانسته اند جایزه نوبل دریافت کنند کم نیستند .

➤ در حال حاضر کل افرادی که در مراکز تحقیقات داخل و خارج از دانشگاهها صرفا به امر پژوهش اشتغال دارند . ۶۲۹۱۲۷ نفر می باشند از این تعداد ۶۳۰۶۳ نفر دانشمند ومهندس هستند.

آموزش و پرورش تطبیقی

مدارس متوسطه حرفه ای و آموزشهای کوتاه مدت تخصصی :

فارغ التحصیلان دوره اول و دوم متوسطه را پذیرا هستند و تعلیمات

حرفه ای و آموزشهای علمی و فنی مورد نیاز جامعه را آموزش

می دهند؛ مثل آشپزی، دوخت لباس، تعمیرات اتومبیل

■ طول مدت تعلیمات از سه ماه تا دو سال بطول می انجامد.

مدارس اختصاصی جهت کودکان معلول:

به منظور فراهم آوردن فرصت های مناسب آموزش برای دانش آموزان معلول، ایجاد شده اند و در ژاپن سه نوع از این مدارس وجود دارد:

۱- مدارس نابینایان

۲- ناشنوایان

۳- سایر معلولین ذهنی و جسمی

■ از بین مدارس فوق ، مدارس مربوط به نابینایان و ناشنوایان از تجهیزات وامکانات بیشتری برخوردار است.

■ در سال ۱۹۸۳، کل تعداد مدارس نابینایان ۷۲ باب، ناشنوایان ۱۱۰ باب و سایر معلولین ذهنی و جسمی ۷۱۳ باب بوده است که به ترتیب ۷۲۷۳ هزار، ۱۰۳۳۸ و ۷۶۷۷۱ دانش آموز معلول در آنها به تعلیمات اختصاصی اشتغال داشته اند.

آموزش و پرورش تطبیقی

جدول شماره (۸): شمار معلمان و ثبت آن به تعداد دانش آموزان
معلول (سال های ۱۹۸۳-۱۹۵۵)

جدول شماره (۸)
شمار معلمان و نسبت آن به تعداد دانش آموزان معلول (سال های ۱۹۵۵-۱۹۸۳)

سال	تعداد شاگردان			تعداد معلمان			نسبت دانش آموز به معلم		
	ناجنابان	ناجنوربانان	معلولین ذهنی و جسمی	ناجنابان	ناجنوربانان	معلولین ذهنی و جسمی	ناجنابان	ناجنوربانان	معلولین ذهنی و جسمی
۱۹۵۵	۹۰۹۰	۱۸۶۹۴	۳۵۸	۱۳۸۹	۲۹۵۷	۲۷	۴/۴۹	۶/۳۲	۱۳/۲۵
۱۹۸۳	۷۲۷۳	۱۰۳۳۸	۷۶۷۷	۳۳۵۳	۴۷۰۹	۲۹۲۶۸	۲/۱۶	۲/۱۹	۲/۶۳
۱۹۸۷	۶۴۳۳	۸۸۵۱	۸۰۷۵۵	۳۵۸۰	۴۶۱۰	۳۱۰۰۷	۱/۶	۱/۹	۲/۵

آموزش و تعلیمات کودکان نقاط دورافتاده :

از سال ۱۹۵۴ به تعلیمات کودکانی که در نقاط کوهستانی و جزایر

کوچک زندگی می کنند توجه خاص مبذول شد تا امکانات

تحصیلی لازم و مناسب برای کودکان این مناطق بعمل می آید.

- کاهش تعداد کلاسهای چند پایه ، استخدام معلمان جدید، فراهم آوردن امکانات رفاهی ومادی برای معلمان داوطلب خدمت در این نواحی ، خرید وسایل حمل و نقل ، برقراری سرویس بهداشتی سیار و احداث ساختمانهای بهداشت در محل، از جمله این چنین اقدامات است.

معلمان

تربیت معلم : معلمان دوره ابتدایی و اول متوسطه در موسسات آموزش عالی و دانشگاهها تربیت می شوند.

■ معلمانی که دوره دو ساله و چهارساله تربیت معلمی را بگذرانند به ترتیب گواهینامه درجه دو و درجه یک دریافت می کنند.

■ گروه اول در مدارس ابتدایی و گروه دوم به عنوان دبیران دوره اول متوسطه به کار اشتغال دارند.

- دبیران دوره دوم متوسطه دارای دو نوع گواهینامه اند:
گواهینامه درجه دوبه دبیرانی که دوره چهار ساله را
گذرانده اند و کسانی که به درجه فوق لیسانس نایل آیند،
گواهینامه درجه یک دبیری دریافت می کنند.

■ داوطلبان خدمت در پست مدیریت مدارس، باید دارای گواهینامه
درجه یک باشند.

تسهیلات فرهنگی و رفاهی معلمان مدارس

- حقوق معلمان مدارس دولتی براساس دو عامل یعنی تحصیلات و مدت خدمت مشخص می شود و حقوق کلیه معلمان دارای تحصیلات یکسان، برابر است.
- علاوه بر حقوق ماهانه، معلمان از کمکهای غیرنقدی،
عائله مندی و... بهره مند می شوند.

■ کلیه معلمان از مزایای « انجمن کمک متقابل به مدارس » نیز

استفاده می کنند :

■ ۱- مزایای کوتاه مدت: شامل پرداخت هزینه های بهداشتی ، زایمان و

وامهای اضطراری

۲- مزایای بلند مدت : شامل مقرری سالانه بازنشستگی ، کارافتادگی

آموزش اجتماعی افراد

این نوع تعلیمات برای کلیه افراد ژاپنی در هر سنی و با اشکال متنوع ارائه می شود. هدف از تعلیمات اجتماعی افزایش سطح اطلاعات و دانش عمومی، تخصصی و حرفه ای در زمینه های مختلف است.

- آموزش اجتماعی از طریق نمایش فیلم، سخنرانی، کلوپهای ورزشی، کار در کارگاهها و استودیوهای هنری انجام می شود.

تربیت بدنی

تسهیلات وامکانات ورزشی محدود به مدارس و موسسات عالی

تربیت بدنی نیست بلکه به موجب قانون تعلیمات اجتماعی ،

مقامات دولت مرکزی وایالتی موظفند امکانات ورزشی را برای

عموم فراهم سازند .

- وجود ۴۳ هزار نفر سرپرست تربیت بدنی ، توسعه امکانات و تجهیزات لازم تربیت بدنی و معرفی قهرمانان طراز اول در شعب مختلف ورزشی، نشانگر علاقه و تمایل ملت و دولت به ورزش است.

فصل چهارم

اشتیاق معنوی ملت زاین دار بسط و گسترش آموزش و پرورش

آموزش و پرورش تطبیقی

- گروهی از صاحب‌نظران ، آن را مرهون دولت می‌جی که آموزش و پرورش را بر همگان فراهم ساخت، می‌دانند.

- بزرگترین میراث عهد می‌جی ، همانا پدیده آموزش و پرورش است.

آموزش و پرورش تطبیقی

■ در ابتدای دولت می جی، حدود ۵۰ درصد پسران و ۱۵ درصد دختران، از تعلیمات رسمی بهره مند بودند، در سالهای آخر دولت می جی نسبت شاگردان مدارس ابتدایی به ۹۵ درصد افزایش یافت.

■ مردم ژاپن حتی بیشتر از بهداشت و مسکن، به آموزش و پرورش اهمیت می دانند.

عوامل موثر در افزایش شوق و علاقه ژاپنی ها به آموزش و پرورش

۱- توجه به آموزش و پرورش به عنوان عامل موثر در تحریک اجتماعی

۲- سرمایه گذاری و برنامه های سنجیده دولتها در جهت به وجود آوردن امکانات وسیع و متنوع آموزشی

آموزش و پرورش تطبیقی

۳- بهبود وضع اقتصادی ژاپن و تقاضا برای افراد دانش اندوخته و مهارت یافته

۴- تحول عمیق در پیکره و ترکیب اعضاء خانواده و توجه ژاپنی ها نسبت به آموزش و پرورش

۵- توسعه و گسترش وسایل ارتباط جمعی و نقش آنها در بالا بردن سطح علاقه مردم در جهت فراگیری مطالب که احتمالا موثرترین عامل محسوب می شود.

فصل پنجم

آموزش و پرورش و توسعه اقتصادی

• بعد از جنگ جهانی دوم، تولید صنعتی ژاپن به دلیل از

هم پاشیدن صنایع و منهدم شدن بخشی از کارخانجات به ۱/۰

سالهای ۱۹۳۵ و ۱۹۳۷ کاهش یافت.

■ ژاپن توانست بعد از جنگ جهانی دوم در مدتی کمتر از ده سال صدمات ناشی از جنگ را بهبود بخشد و در سال ۱۹۶۸ به عنوان سومین کشور صنعتی بعد از آمریکا و شوروی در آید.

■ در سال ۱۹۸۲ تولید ناخالص ملی این کشور از

۱/۱،۱۳۹ میلیارد دلار گذشت و در بین ممالک

غرب به مقام دوم رسید.

چه عاملی چنین پیشرفتی را در ژاپن موجب شد؟

محققان دریافتند قسمت اعظمی از رشد اقتصادی ژاپن، مرهون
ومدیون بسط تعلیمات عمومی و متوسطه و ترقی سطح دانش فنی
مردم این دیار است.

برنامه ریزی آموزش و پرورش و رشد اقتصادی

■ دوره بین سالهای ۱۹۴۵ تا ۱۹۵۱ را به عنوان عصر دموکراتیزه

کردن نظام آموزش و پرورش نامیده اند. پس از استقلال ژاپن

در ژوئن سال ۱۹۵۱ که به موجب آن به ژاپن اجازه داده شد

تا خود را سائ در مورد آینده اقتصادی تصمیم بگیرد.

■ بعد از اعلام استقلال ، « قانون تشویق و گسترش آموزش و پرورش فنی » به تصویب مجلس رسید و شوراهای آموزش صنعتی به اصلاح محتوی دروس ، تجهیز ساختمانها برای تعلیمات صنعتی ، تربیت معلمان و برقراری همکاری بین صاحبان حرف و مقامات آموزشی اقدام کردند.

در سال ۱۹۵۳ قانون بسط آموزش علوم به منظور افزایش
حجم آموزش در مدارس ابتدایی و دوره اول و دوم متوسطه به
تصویب رسید.

مدارس عالی و دانشکده های فنی برای تربیت کارشناس و کارگر ماهر و
تکنسین های کار آزموده وارد عمل شدند.

■ کمیته ای در سازمان برنامه ریزی ژاپن به نام کمیته آموزش و

پرورش و تربیت عملی ، به منظور تربیت عوامل کاردرسطوح

متوسط تخصص، که تاکید بر توسعه و اصلاح برنامه های دوره

دوم متوسطه می کردند، ایجاد شد.

■ کمیته فوق خواستار بسط و گسترش علوم و تکنولوژی در مدارس متوسطه بود.

■ دهه ۱۹۶۰ به دوره توسعه کمی و کیفی تعلیمات فنی و صنعتی معروف شد.

■ میزان کمکهای مالی به دانشگاهها و مدارس عالی از سالهای ۱۹۷۰ افزایش یافت.

■ کمیته سیاستهای نیروی انسانی سازمان برنامه ریزی ژاپن اعلام کرد:

بین سالهای ۱۹۵۰ تا ۱۹۷۰ تولید کشاورزی ۳ برابر افزایش یافت و تولید

صنعتی طی همین مدت به ۵ برابر رسیده است.

■ آموزش و پرورش در ژاپن توانست به برکت اعتقاد به

کار و مجاهدت انسانی مردم و برنامه ریزیها و سرمایه گذاریهای

خردمندانه دولت و مشارکت صاحبان حرف تحولاتی مناسب

در رشد اقتصادی و صنایع پدید آورد.

مشکلات امروز آموزش و پرورش ژاپن

۱- کنترل شدید وزارت آموزش و پرورش و اختیارات محدود

مقامات محلی در تعیین محتوی برنامه درسی

۲- دوزخ امتحانات : بعلت محدودیت مدارس معتبر، برای ورود

به مدارس متوسطه درجه اول ، دانش آموزان باید امتیاز لازم را

کسب کنند.

۳- ۸۰ درصد دانشجویان ژاپنی در موسسات عالی خصوصی تحصیل می کنند. پایین بودن کیفیت تعلیمات در این موسسات به علت هزینه سرانه دانشجو و تجهیزات و... اهداف آموزش عالی وایمان مردم نسبت به این گونه تعلیمات را مورد تهدید قرار می دهد.

۴- فقط جوانان غیراستخدام شده می توانند در برنامه دوره لیسانس و فوق لیسانس دانشگاهها شرکت نمایند.

رقابت شدید در امتحانات عواقب زیر را به دنبال دارد:

الف) ترس از امتحانات بصورت کابوسی بین دانش آموزان ژاپنی در آمده است. (فوبیا مدرسه)

ب) عدم برخورداری از امکانات برابر آموزشی به علت درجه بندی مدارس و بالا رفتن هزینه خانواده ها به علت تدارک تدریس خصوصی برای فرزندانشان

ج) احساس یاس تحصیلی و خود کم بینی در دانش آموزان ژاپنی به علت عدم رضایت از نمرات تحصیلی شان .

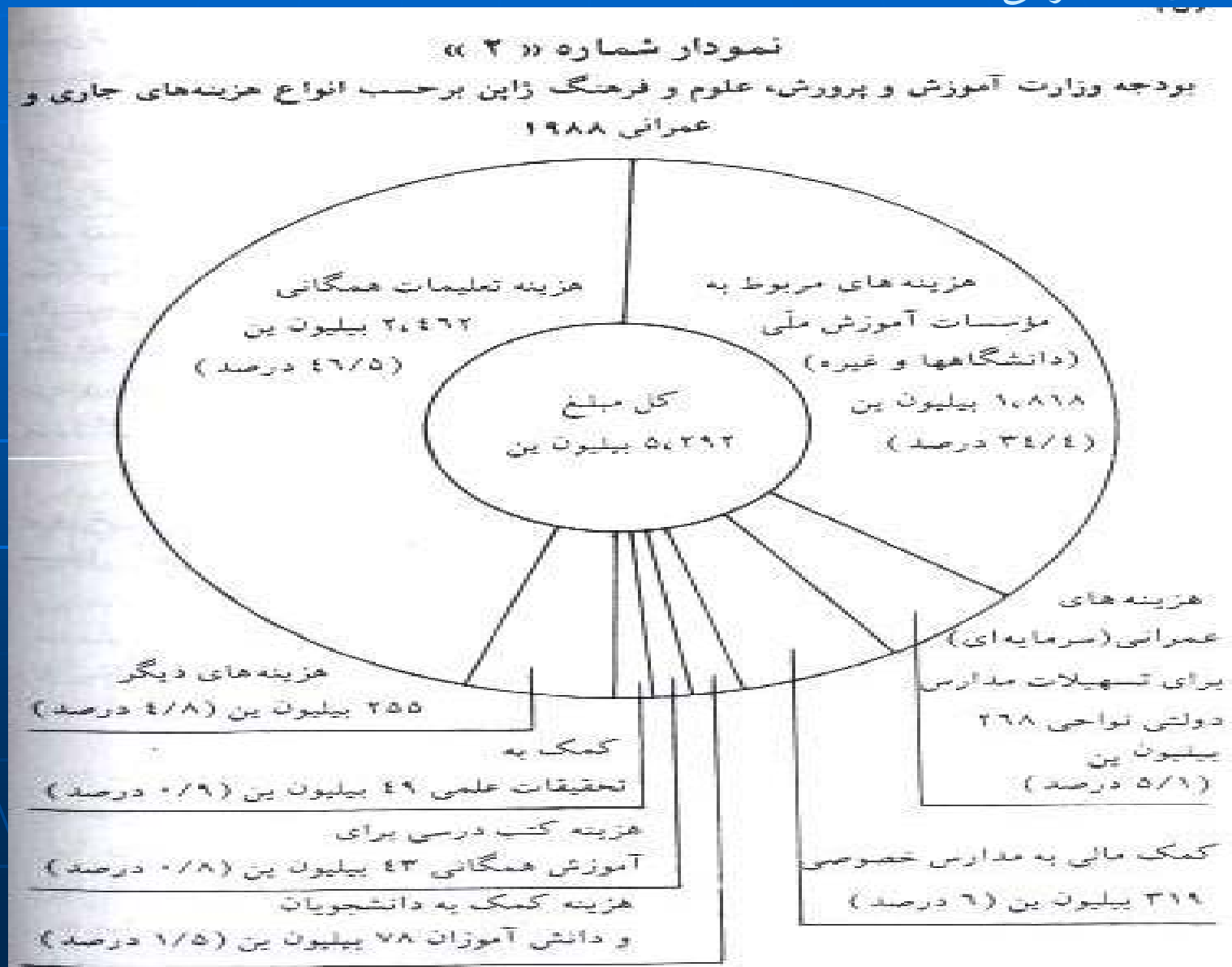
د) در نظام تعلیماتی ژاپن اعتبار و سابقه هرکس از طریق رقابتهای شدید در امتحانات ورودی بدست می آید. حاکمیت چنین ذهنیتی ، سلامت روانی دانش آموزان را به مخاطره انداخته است.

پنج هدف اساسی در زمینه برطرف کردن مسایل آموزش و پرورش عبارتند از:

- ۱- بین المللی کردن نظام آموزش و پرورش
- ۲- تجهیز نظام اطلاعاتی
- ۳- متنوع سازی (احداث مدارس حرفه ای ، صنعتی و...)
- ۴- انسانی ساختن (تاکید بر مناسبات و روابط انسانی بیشتر در بین دانش آموزان و معلمان)
- ۵- آزاد سازی : کاهش اختیارات دستگاه مرکزی در مقررات و محتوی دروس

آموزش و پرورش تطبیقی

بودجه وزارت آموزش و پرورش، علوم و فرهنگ ژاپن بر حسب انواع هزینه های جاری و عمرانی ۱۹۸۸

بخش دوم

آموزش و پرورش در انگلستان

■ انگلستان به عنوان رئیس کشورهای مشترک المنافع در سال ۱۹۸۸ جمعیتی بالغ بر ۵۷ میلیون نفر داشت که حدود ۱۴ میلیون نفر از آنان در لندن و حومه بسر می برند.

■ زنان ۵۳ درصد کل جمعیت را تشکیل می دهند و تراکم جمعیت در هر کیلومتر مربع ۸۲۵ نفر است.

■ مردم انگلستان به حفظ سنتها و مواریث فرهنگی کهن ، علاقمندند که این ویژگی فرهنگی در آرایش و معماری ساختمانها ، نگهداری وسایل قدیمی و احیا رسم و رسوم به ارث رسیده از سنتهای گذشته ، کاملاً مشهود است.

آموزش و پرورش تطبیقی

- براساس آمار ۱۹۸۸ حد متوسط فرزندان در خانواده به ۲/۲ درصد کاهش یافته است از عوامل مؤثر در کاهش تعداد فرزندان ، می توان به کنترل موالید ، احساس مسئولیت خانواده در قبال آموزش ، بهداشت ورفاه کودکان و تجرد خواهی نسل جوان انگلیس اشاره کرد.

✓ ۱۹ میلیون هکتار از وسعت این سرزمین اختصاص به

کشاورزی و مراتع جهت دامپروری دارد و حدود ۲۸۰ هزار واحد

کشاورزی کوچک و بزرگ در این سرزمین وجود دارد.

✓ ۳/۲ درصد از کل نیروی کار به کشاورزی اشتغال دارد.

■ انقلاب صنعتی که موطن آن انگلستان بود بر زندگی اقتصادی و

فرهنگی مردم انگلیس تاثیر فراوانی به جای گذاشت و در حال

حاضر در زمینه تجارت در ردیف پنجم قرار دارد.

آموزش و پرورش تطبیقی

■ بیش از نیمی از خاک انگلستان را جنگل پوشانده است

که در صنایع چوبی استفاده می شود .

■ تربیت متخصصان و کارشناسان نگهداری از جنگلها به

عهدہ وزارت آموزش و پرورش است کہ در چهار دانشگاه

آکسفورد ، ادینبرگ ، بن گور و ابروین تربیت می شوند.

■ دو حزب مقتدر انگلستان به نامهای حزب محافظه کار و حزب کارگر در عرصه سیاست رقیب هم می باشند.

■ معمولاً حزبی که نمایندگان بیشتری را به مجلس عوام معرفی می کند ، می تواند نخست وزیر را انتخاب کند.

• در حال حاضر ۲۰ وزیر که از طرف نخست وزیر انتخاب می شوند ، اداره امور اجرایی مملکت را به عهده دارند.

• نهادهای قانون گذار در انگلستان از دو مجلس عوام و اعیان تشکیل می شوند.

• نمایندگان مجلس عوام از طریق رای مردم به مدت ۵ سال

انتخاب و به ازاء خدمات خود حقوق دریافت می کنند.

■ اعضا مجلس اعیان یا اشراف متشکل از لردهای موروثی یا

انتصابی هستند.

فصل دوم

تاریخ تحول آموزش و پرورش در انگلستان و ویلز

➤ تا اواخر قرن نوزدهم آموزش اجباری در انگلستان و ویلز وجود

نداشته است فرزندان گروهی از اشراف می توانستند به تحصیلات ویژه

بپردازند.

- تا قبل از انقلاب صنعتی، تشکیلات مذهبی در آموزش و-
پرورش گروه قلیلی از فرزندان متوسط، فعال بودند و از این
نهادها می توان به عنوان بنیانگذاران نخستین آموزشگاهها
و دانشگاهها نام برد .

➤ پس از انقلاب صنعتی و با روی کار آمدن حکومت های
منتخب مردم به تدریج دولت عهده دار آموزش و پرورش
مردم شد و از طریق تصویب یک سلسله قوانین ، گامهایی
در جهت همگانی شدن آموزش و پرورش برداشته شد .

مهمترین این مصوبات درسالهای زیر عبارتند از :

۱۸۳۳: اختصاصی بودن بودجه برای اولین بار جهت آموزش -
و پرورش همگانی .

۱۸۷۰: تصویب نخستین قانون تعلیمات ابتدایی و اجباری
و همگانی .

۱۸۸۹ : اجباری و همگانی شدن تعلیمات متوسطه در ویلز

۱۹۰۲: اجباری و همگانی شدن تعلیمات متوسطه در انگلستان

آموزش و پرورش تطبیقی

۱۹۰۲: تصویب قانون تشکیل هیات آموزش و پرورش مناطق
و شورای ملی آموزش و پرورش با تعیین حدود مسولیت‌های آنان .

۱۹۱۸: تصویب لایحه « فیشر » و حذف شهریه کل مدارس ابتدایی
و اجباری بودن تحصیل تا ۱۳ سالگی .

۱۹۲۶: تغییر تحصیلات متوسطه از نظری به علمی .

■ در سال ۱۹۴۴ قانون جدید آموزش و پرورش بر اساس گزارش

کمیته « فلمینگ » به تصویب رسید و کلیه قوانین قبلی که از

کارایی کمتری برخوردار بودند ، لغو شد .

آموزش و پرورش تطبیقی

تغییرات نظام تعلیماتی انگلستان و ویلز به موجب قانون فوق عبارتند از:

الف) وزیر آموزش و پرورش با اختیارات وسیعی جانشین شورای ملی آموزش و پرورش شد.

ب) دو شورای آموزش و پرورش برای انگلستان و ویلز به عنوان مشاوران وزیر تعیین شد.

ج) مراحل تحصیلی به سه دوره ابتدایی، متوسطه و آموزش اضافی تقسیم شد.

مراحل تحصیلی:

- ابتدایی : از ۵ سالگی تا ۱۱ سالگی
  - متوسطه از ۱۱ سالگی تا ۱۹ سالگی
  - آموزش اضافی : تحصیلات بعد از تعلیمات اجباری (دانشگاهها)
- (د) حدود اختیارات مقامات محلی آموزش و پرورش معین گردید .

مصوبات ترمیمی بر قانون ۱۹۴۴ عبارتند از:

۱۹۶۰: تبدیل اغلب مدارس متوسطه یک شعبه به دو یا سه شعبه
یا جامع .

۱۹۶۲: واگذاری مسئولیت اداره آموزشی به مقامات محلی منطقه
اسکاتلند و در سال ۱۹۷۱ به ایرلند شمالی .

۱۹۷۲: اعلام برنامه ده ساله تعلیم و تربیت انگلستان و ویلز و تامین
بودجه لازم به منظور گسترش کانون های مختلف تحصیلی .

۱۹۸۰: تصویب قانون بر نامه آموزشی میکروالکترونیک (Mep)

۱۹۸۸: تصویب قانون توسعه دانشگاهها و مدارس عالی با آموزش

های عالی کوتاه مدت .

فصل سوم

سازمان و اداره آموزش و پرورش انگلستان و ویلز

آموزش و پرورش تطبیقی

✓ امور آموزش و پرورش در انگلستان و ویلز به شیوه غیر مرکزی

اداره می شود و اختیارات اداره امور تربیتی، بین دولت مرکزی،

مقامات محلی آموزش و پرورش و کادر مدیریت آموزشی

مدارس تقسیم شده است .

سه اصل مهم در نظام تعلیم و تربیت انگلستان

- ۱- تفویض اختیارات وسیع به مقامات محلی آموزش و پرورش .
- ۲- ترغیب موسسات و انجمن های داوطلب در جهت اداره امور-
تربیتی و سرمایه گذاری .
- ۳- اجتناب دستگاه مرکزی آموزش و پرورش از امر ونهی کردن
مستقیم و دخالت در امور آموزشی مناطق .

آموزش و پرورش تطبیقی

- دستگاه مرکزی آموزش و پرورش نقش هماهنگ کننده ، تسهیل کننده و هدایت کننده را دارد .

- طبق قانون ۱۹۴۴ آموزش و پرورش ،انجمن های محلی ، مسئول قانونی اداره امور تعلیم و تربیت منطقه خود هستند و در حال حاضر ۱۵۰ انجمن محلی در سراسر انگلستان و ویلز وجود دارد .

- اعضا انجمن از طرف مردم انتخاب و به کمیته ها و کمیسیون ها تقسیم می شوند.

■ کمیسیون آموزش و پرورش با انتخاب فردی به نام رئیس آموزش و پرورش در قبال انجمن ، مسئولیت روزه روز تعلیم - و تربیت منطقه را دارد و به حل و فصل امور می پردازد .

■ تعداد کارکنان اداره آموزش و پرورش از منطقه ای به منطقه دیگر متفاوت است و بر اساس تعداد جمعیت دانش آموزان و احتیاجات سازمانی مشخص می شود .

اهم اختیارات مقامات محلی آموزش و پرورش عبارتند از :

۱- تامین تغذیه روزانه برای دانش آموزان

۲- تدوین آئین نامه های آموزشی و نظارت بر انتخاب هیات
مدیره مدارس

۳- استخدام و عزل کادر آموزشی با رعایت اختیارات کادر
مدیریت مدرسه

۴- اجرای قانون آموزش رایگان .

۵- تامین امکانات آموزشی برای دانش آموزان نیازمند به آموزشهای ویژه .

۶- نظارت بر اجرای صحیح برنامه ها و کار مدارس .

○ حل و فصل امور بین مقامات آموزش و پرورش

محلی و دستگاه مرکزی آموزش و پرورش، براساس

حسن تفاهم صورت می گیرد .

فصل چهارم

تعلیمات عمومی و اجباری در انگلستان و ویلز

✓ والدین انگلیسی بر طبق قانون تعلیمات اجباری موظفند
فرزندان خود را از سن ۵ تا ۱۶ به آموزشگاهها و مدارس معرفی
کنند .

✓ مدارس غیرانتفاعی مستقل و مدارس خصوصی از کمک های
مالی دولت استفاده نمی کنند .

آموزش و پرورش تطبیقی

آمار دانش آموزان و تعداد مدارس دولتی در انگلستان
(۱۹۶۹-۱۹۸۸)

جدول شماره یک

آمار دانش آموزان و تعداد مدارس دولتی در انگلستان
(۱۹۶۹-۱۹۸۸)

مراحل تحصیلی	سال ۱۹۶۹		سال ۱۹۸۸	
	تعداد مدارس	تعداد دانش آموزان	تعداد مدارس	تعداد دانش آموزان
دوره قبل از مدرسه: کودکان و مهدکودکها	۴۲۶	۱۹,۵۹۳	۱۲۶۲	۳۱,۵۰۰
دوره ابتدایی ^۱	۲۱,۰۲۲	۴,۵۱۹,۶۹۴	۲۱,۷۵۵	۴,۹۹۶,۰۰۰
دوره متوسطه	میدل اسکول	۱۵	۱,۷۵۰	۶۰۶,۴۵۷
	مدارس جامع	۸۴۴	۶۸۶,۹۳۱	۳,۷۹۳,۴۳۷
	سایر مدارس متوسطه	۴,۲۶۹	۲,۰۸۹,۹۶۱*	۱,۹۱۵
مدارس غیرانتفاعی مستقل و مدارس خصوصی	۳,۰۳۱	۵۲۳,۵۷۳	۳,۱۱۳	۷۴۰,۱۳۰
مدارس برای معلولین جسمی و فکر (۲)	۸۱۲	۷۳,۳۹۰	۳,۱۱۷	۲۱۰,۴۰۰

آموزش و پرورش تطبیقی

آمار دانش آموزان و تعداد مدارس دولتی در ویلز
(۱۹۶۹-۱۹۸۸)

جدول شماره دو

آمار دانش آموزان و تعداد مدارس دولتی در «ویلز»
(۱۹۶۹-۱۹۸۸)

مراحل تحصیلی	سال ۱۹۶۹		سال ۱۹۸۸		
	تعداد مدارس	تعداد دانش آموزان	تعداد مدارس	تعداد دانش آموزان	
دوره قبل از مدرسه	۴۴	۲,۶۴۷	۷۵	۶,۱۵۳	
دوره ابتدایی	۲,۰۳۲	۲,۳۲۳۹	۰,۹۴۸	۵۲۷,۱۱۰	
دوره متوسطه	میدل اسکول	-	۳۳	۶۲۵	
	مدارس جامع	۸۶۱	۸۵,۶۶۱	۲۱۷	۲۱۵,۵۲۳
	سایر مدارس متوسطه	۲۲۳	۹۷,۰۸۸	۷۰	۳۱,۲۸۴
مدارس غیرانتفاعی مستقل و مدارس خصوصی	۹۰	۱۳,۶۹۹	۷۸	۱۳,۷۴۳	
مدارس برای معلولین جسمی و فکری (۲)	۳۳	۲,۴۹۴	۸۲	۵,۱۰۶	

آموزش و پرورش تطبیقی

■ آموزش قبل از مدرسه (مهد کودکها وکودکستانها) در نقاطی که وسایل مورد نیاز مهد کودکها وکودکستانها فراهم نیست در کلاسهای دبستانها ومدارس ابتدایی که به این منظور دایر شده است،انجام می گیرد .

■ معمولا کودکان بین سنین ۲ تا ۵ سال از آموزش قبل از مدرسه می توانند بهره گیرند .

آموزش و پرورش تطبیقی

رفتن کودکان به مهد کودک و کودکانها اجباری نیست
و هدف از آن پرورش روحیه اجتماعی و کسب آماجیهای
لازم جهت آموزش دبستانی و سرانجام کمک به والدین شاغلی
است که نمی توانند در ساعات به خصوص فرزندان خود را
در منزل سرپرستی کنند .

■ ساعات کار این موسسات از ساعات ۹ صبح تا ۱۲ ظهر و در مراکز خصوصی از ۹ تا ۳ بعد از ظهر می باشد .

■ در هر کلاس بیش از ۲۰ تا ۲۵ کودک پذیرفته نمی شود و برنامه آموزشی آنها متنوع و بر حسب نیاز کودکان وامکانات آموزشی و سلیقه مربیان متغیر است .

■ آموزش ابتدایی : اجباری بوده و از سن ۵ سالگی شروع و در

سن ۱۲ سالگی به پایان می رسد .

این دوره به دو مرحله تقسیم می شود :

مرحله اول : مرحله کودکی یا نوسالان که کودکان ۵ تا ۷ ساله را

شامل می شود.

مرحله دوم : مرحله خرد سالی که نوآموزان ۷ تا ۱۱ را شامل

می شود

آموزش و پرورش تطبیقی

■ مدارس ابتدایی به گونه مختلط اداره شده و معلمان این مدارس را زنان تشکیل می دهند .

■ هدف از دوره ابتدایی در انگلستان و ویلز ، پرورش رشد فکری و جسمی کودکان و تربیت استعداد های آنان است .

■ زبان فرانسه به عنوان زبان خارجه در دوره دوم ابتدایی تدریس می شود .

آموزش و پرورش تطبیقی

■ در دوره اول ابتدایی ، دروس تئوری و در دوره دوم، دروس تئوری با عملی تلفیق می یابد و سعی می شود تمرینات با تجربیات روزمره کودکان ارتباط داشته باشد

■ در برخی از مدارس کوشش اصلی برآن است که دانش آموزان را

بر امتحانات (+۱۱) آماده می نماید .

■ امتحان (۱۱+) آزمونی است که در پایان دوره ابتدایی یعنی سن ۱۱ سالگی از دانش آموزان به عمل می آید و یکی از معیارهای مهم برای طبقه بندی شاگردان مدارس متوسطه است .

■ شرط ورود به دوره متوسطه بستگی به گذراندن آزمون فوق و گزارش مدیر مدرسه و والدین دانش آموزان دارد .

■ آموزش متوسطه : به موجب قانون ۱۹۴۴ آموزش و پرورش سه نوع مدارس متوسطه در انگلستان و ویلز دایر شد:

۱- مدارس متوسطه گرامر

۲- مدارس متوسطه فنی

۳- مدارس متوسطه جدید یا مدرن

آموزش و پرورش تطبیقی

■ در سال ۱۹۶۵ مدارس متوسطه جامع و عمومیت امتحان ۱۱+ در انتخاب دانش آموزان کاسته شد .

■ از ویژگی های بارز مدارس متوسطه جامع ارائه آموزش های عمومی و حرفه ای برای دانش آموزان با استعداد های متنوع و متفاوت می باشد .

■ در این گونه مدارس همه گونه آموزش متوسطه (گرامر ، حرفه ای جدید) در یک ساختمان فراهم شده است .

- مرحله تعلیمات متوسطه تمام وقت تا سن ۱۶ سالگی عمومی و اجباری است از آن پس دانش آموزان می توانند داوطلبانه تا پایان سن ۱۸ سالگی در مدارس متوسطه تحصیلات خود را ادامه دهند .

■ مدارس متوسطه گرامر : قدیمی ترین مدارس متوسطه انگلستان
وویلز می باشند و دانش آموزان صاحب نمرات بالا در امتحان
۱۱+ بویژه در آزمون هوش را پذیرا هستند .

دانش آموزان پس از گذراندن یک دوره عمومی و اختصاصی
برای ورود به دانشگاه ها آماده می شوند .

■ محصلین این مدارس، بین سنین ۱۵ تا ۱۸ سال ، خود را جهت گذراندن امتحان عمومی (G.C.E) آماده می کنند. این امتحانات در دو سطح عادی و پیشرفته صورت می گیرد .

■ شرط ورود به دانشگاه ها ، داشتن گواهینامه G.C.E در سطح عالی است .

۲- مدارس متوسطه فنی : تاکید بر دروس عملی و فراگیری مهارت‌های حرفه ای است (صنعت ، کشاورزی ، تکنسین و.....).

در طی این دوره های آموزشی ، دانش آموزان را برای امتحانات (G.C.E) آماده می کنند .

■ مدارس متوسطه فنی باتوجه به سابقه دو قرن انقلاب -

صنعتی در این کشور در مقام مقایسه با سایر ممالک

صنعتی، توفیق چندانی نداشته وبا استقبال والدین روبرو

نشده است .

۳- مدارس متوسطه جدید : طول تحصیل ۵ سال و برنامه

آموزشی آنها متنوع و دروس عملی ، حجم قابل توجهی از

برنامه درسی را به خود اختصاص می دهد مانند بافندگی،

دکوراسیون، حسابداری و...

■ علیرغم توجه دستگاه مرکزی آموزش و پرورش و مقامات محلی

در تجهیز و فراهم آوردن امکانات وسیع آموزشی ، تعداد

محدودی ازدانش آموزان فارغ التحصیل این مدارس،توانسته اند

موفق ، به گرفتن گواهینامه عمومی آموزش (G.C.E) در

سطح پیشرفته شوند .

■ در سال ۱۹۶۵ وزارت آموزش و پرورش تصمیم گرفت نوع دیگری

از کارنامه پایان تحصیلات به نام (G.S.E) به فارغ التحصیلان این

مدارس ارائه دهد. این گواهینامه در مقام مقایسه با گواهینامه

(G.C.E) از اعتبار علمی کمی برخوردار است.

■ بر اساس آمار موجود فقط ۱٪ فارغ التحصیلان مدارس

متوسطه جدید بادر دست داشتن گواهینامه (G.S.E) شانس

ورود به دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی را داشته اند.

۴- مدارس متوسطه جامع : تاسیس این نوع مدارس برای رهایی

از شیوه های سنتی و پرتبعیض تقسیمات سه گانه گرامر، فنی و

جدید از سال ۱۹۴۴ قوت گرفت ولی به علت مخالفت والدین

به تعویق افتاد تا اینکه در سال ۱۹۶۵ تاسیس شد .

■ هدف از تاسیس مدارس متوسطه جامع به نظر «مونکز» عبارتند از:

۱- از میان برداشتن طبقه بندی دانش آموزان پس از پایان دوره ابتدایی

۲- بهره مند شدن دانش آموزان با توانایی های متفاوت تحصیلی از امکانات آموزشی مشابه

۳- صرفه جویی در استفاده از منابع مالی و انسانی به علت تمرکز سه نوع مدرسه گرامر ، فنی ، جدید .

■ دانش آموزان دوره ابتدایی بدون گذراندن امتحان ۱۱+ وارد مدارس جامع می شوند .

تعلیمات در این مدارس شامل دو دوره سه ساله است .

سه سال اول ، دروس عمومی و سه سال بعدی دروس اختصاصی

(دروس آزاد) که دانش آموزان براساس علاقه و استعدادشان با

کمک مربی و مشاوران تحصیلی انتخاب می کنند.

■ در ابتدای سال چهارم یعنی در مرحله انتقال از دوره اول به

دوره دوم متوسطه، دانش آموزان جهت ادامه تحصیل براساس

استعداد، نمرات درسی، انتخاب دروس اختیاری، فنی و حرفه

ای و نوع امتحان (عمومی، پیشرفته) تقسیم بندی می شوند.

○ تعداد مدارس جامع در سال ۱۹۸۸-۸۹ بالغ بر ۳۴۱۰ مدرسه با

گنجایش ۷/۳ میلیون نفر دانش آموز که ۵/۷۷ در صد دانش آموزان

دوره متوسطه را در برمی گرفت ، در انگلستان وویلز تاسیس شده بود .

❖ **میدل اسکول یا مدارس میانه** : این مدارس ،آموزشهایی در

حد فاصل بین دوره ابتدایی و متوسطه را ارائه می دهند .

کودکان در سن ۸ یا ۹ سالگی وارد این مدارس شده و تا سن

۱۲ الی ۱۴ سالگی تحصیل می کنند سپس برای ادامه تحصیل

به مدارس دیگر متوسطه منتقل می شوند .

✓ علمای تعلیم و تربیت معتقد بودند که ۱۱ سالگی برای برخی

دانش آموزان نمی تواند سن بروز استعداد، علایق و تواناییها باشد.

■ هدف از تاسیس این گونه مدارس این بود که به دانش آموزان مجال و فرصت بیشتر داده شود تا توانایی های خود را به محک شناسایی زنند .

■ در سال ۸۹-۱۹۸۸ شمار این مدارس در انگلستان و ویلز بالغ بر ۱۲۰۲ مدرسه بوده است .

■ مدارس غیر انتفاعی مستقل : توسط کلیسا ، تشکیلات فرهنگی وانجمن های خیریه ویا افراد ذیصلاح تاسیس شده است .

■ اغلب این مدارس قسمتی از مخارج خود را از دستگاه مرکزی یا مقامات محلی آموزش وپرورش دریافت ودر عوض دانش آموزان معرفی شده از طرف ادارات آموزش وپرورش نواحی را بدون دریافت شهریه ثبت نام می کنند.

■ مدارس مستقل خصوصی: مخصوص فرزندان خانواده های

ثروتمند انگلیسی است شرط ورود به این موسسات ، موفقیت

در امتحان ورودی ویژه ، توان پرداخت شهریه سالیانه واصل

ونسب خانواگی است .

✓ از معروف ترین مدارس مستقل خصوصی « مدارس عام »

را می توان نام برد که اغلب فارغ التحصیلان مدارس مذکور به

دانشگاه های معتبر انگلیس راه می یابند .

مدارس ویژه و کلاسهای اختصاصی برای کودکان معلول: به

منظور تعمیم آموزش برای کودکان عقب مانده ذهنی و جسمی

تاسیس و دارای کادر آموزشی وهم درمانی بودند .

➤ در سال ۱۹۸۶ قریب به ۱۸۷۰ مدرسه ویژه دولتی و خصوصی

در این کشور وجود داشت .

■ به طور کلی مدارس ابتدایی و متوسطه در انگلستان و ویلز به دو گروه دولتی و آزاد (شخصی) تقسیم می شوند .

■ مدارس ابتدایی دولتی $\frac{3}{2}$ و مدارس متوسطه دولتی حدود $\frac{5}{4}$ از کل مدارس موجود در انگلستان و ویلز را شامل می شوند .

مدیریت و اداره امور مدارس : هریک از مدارس ابتدایی

دولتی و یا آزاد دارای «هیات مدیره» و مدارس متوسطه دارای

«هیات سرپرستان» می باشند هیات های مذکور با همکاری

و مشورت مدیر مدرسه هدایت و رهبری کلی (آموزشی و مالی)

مدرسه را بر عهده دارند .

■ کلیه اعضای هیات ها برای مدارس دولتی، از طریق مقامات آموزش و پرورش محلی و برای مدارس آزاد توسط موسسین انتخاب می شوند

■ مدارس آزادی که از مقامات محلی آموزش و پرورش کمک دریافت می کنند به ازاء مقدار کمک دریافت شده، نفراتی از اعضا هیات مدیره و سرپرستان مدارس، توسط اداره آموزش و پرورش، تعیین و منصوب می شوند.

■ اهم وظایف هیات مذکور ومدیران مدارس عبارتنداز :

استخدام معلمان وكادرداری مدرسه ، نظارت بر اجرای صحیح
برنامه های آموزشی ، تخصیص اعتبارات از کل بودجه برای
تعمیر و احداث کلاسهای جدید وتجهیز وسایل آموزشی .

فصل پنجم

کادر آموزشی مدارس و تربیت معلم

■ در سال تحصیلی ۱۹۸۶-۸۷ حدود ۴۷۲۰۰۰ معلم در

موسسات آموزشی (مهدکودکها، کودکانها، مدارس -

ابتدایی و متوسطه) مشغول به کارتعلیم و آموزش بودند، که

۶۷ درصد را زنان تشکیل می دادند .

اکثر معلمان در انگلستان وویلز با گذراندن دوره چهار ساله در

یکی از ۱۵۰ کالج تربیت معلم یا دانشکده علوم تربیتی

دانشگاهها می توانند گواهینامه معلمی را دریافت کنند.

- فارغ التحصیلان صاحب گواهینامه معلمی پس از گذراندن موفق یک دوره آزمایشی دو یا یک ساله، به استخدام درمی آیند .
- شرط ورود به موسسات عالی تربیت معلم، داشتن (G.C.E) در سطح عالی و حداقل سن ۱۸ سال است .

■ از سال ۱۹۷۲ به موجب قانون، کلیه کالج های تربیت معلم تحت نظارت علمی دانشگاههای حوزه خود درآمدند .

■ اغلب مراکز تربیت معلم به طور شبانه روزی اداره می شوند
و اغلب آموزشهای ضمن خدمت معلمان و دبیران در این مراکز صورت می گیرد .

■ به موجب قانون دستمزد معلمان مصوب سال ۱۹۶۵ ، تعیین حقوق معلمان ابتدایی و متوسطه دولتی و همچنین کادر آموزشی کالج های فوق دیپلم به عهده کمیته ای به نام « برن هم » گذاشته شده است .

■ کمیته برن هم، براساس شاخص هایی چون: میزان سالیانه

تورم، هزینه های جاری زندگی و درآمد متوسط کارکنان بخش

خصوصی ودولتی ، نسبت به تعیین و افزایش حقوق سالیانه معلمان

تصمیم گیری می کند.

- تصمیم گیری درباره افزایش حقوق سالیانه اساتید دانشگاهها و موسسات آموزش عالی در حیطه وظیفه کمیته دیگری به نام کمیته «دستمزد هیات علمی دانشگاهها» است که متشکل از نمایندگان کادر هیات علمی، رئیس ، دانشگاه ذی نفع و دولت مرکزی می باشد .

فصل ششم

آموزش عالی

✓ در سن ۱۶ سالگی یعنی پس از پایان دوره اجباری تعلیمات
متوسطه، جوانان انگلیسی به یکی از سه طریق زیر عمل
می کنند :

۱- می توانند جهت آماده کردن خود برای ورود به دانشگاه ها، تا
سن ۱۸ سالگی در مدارس متوسطه بمانند .

۲- مدارس متوسطه را ترک و برای تحصیل تمام وقت یا با آماده

کردن خود برای امتحانات (G.C.E) در سطح عالی، در یکی

از کابلهای فوق دیپلم ثبت نام نمایند.

۳- ترک تحصیل و مستقیماً وارد بازار کار شوند.

■ آموزش عالی در انگلستان و ویلز شامل دو مرحله آموزش اضافی و آموزش دانشگاهی است .

■ آموزش اضافی از نقطه نظر هدف، کیفیت آموزش ، شرایط پذیرش دانشجویو مدت تحصیل، با تحصیلات دانشگاهی متفاوت است .

■ آموزشهای اضافی در موسساتی تحت عنوان کالج های فنی، مدارس عالی هنر و صنعت، حسابداری، تجارت و بانکداری است.

■ برنامه های آموزشی تعلیمات اضافی براساس احتیاجات محل و با مشورت ویاری صاحبان صنایع و مشاغل تهیه و تدوین می شود.

■ وجود دوره های کوتاه مدت ۶ ماهه یا یک ساله و دوره

های فوق دیپلم باعث شده که گروه کثیری از کارکنان

و کارگران شاغل نیمه ماهر به منظور بالا بردن سطح کیفی

کار و مهارت های خود، در این موسسات به تحصیل اشتغال

ورزند .

■ دانشگاهها : اگر چه بیشتر دانشگاههای انگلستان وویلز از

ادغام مدارس وکالج های فنی مختلف بوجود آمده اند ولی این

مراکز از نقطه نظر علمی وکیفیت آموزشی در مقایسه با سایر

موسسات آموزش عالی از نظر وجهه علمی مدارک تحصیلی،

در سطح بالاتری قرار دارند .

■ در سال ۸۹-۱۹۸۸ در ویلز و انگلستان بیش از ۳۹ دانشگاه وجود داشت .

■ برخی از دانشگاه ها از جمله « آکسفورد » و « کمبریج » دارای سابقه طولانی اند.

■ بزرگترین دانشگاه انگلستان «دانشگاه لندن» است که نزدیک ۵۰۰۰۰ دانشجو در آن به تحصیل اشتغال دارند .

■ دانشگاه‌ها در ایجاد رشته‌های تحصیلی جدید، توسعه دانشکده‌ها و شرایط انتخاب دانشجو، استخدام و عزل کادر آموزشی و تعیین استانداردهای آموزشی از استقلال عمل برخوردارند.

■ دانشگاه‌ها با توجه به دریافت قسمت اعظم هزینه خود از دولت در خرج اعتبارات کاملاً آزاداند.

■ کمک های مالی دولت به دانشگاهها از طریق «کمیته مالی

دانشگاهها» انجام می گیرد .

از دانشگاههای معتبر و بزرگ انگلستان می توان دانشگاه ویلز

و منچستر را که ۱۵ تا ۲۰ هزار دانشجو را در خود جای داده اند، نام برد

✓ یکی از بزرگترین دانشگاه‌های شهری انگلستان دانشگاه

«لیورپول» است .

در سال ۸۹ - ۱۹۸۸ قریب ۱۲۰۰۹۹۹ دانشجو در رشته های

متفاوت دوره لیسانس و فوق لیسانس مشغول به تحصیل بودند

■ دانشگاه آزاد : برای اولین بار در سال ۱۹۷۱ در انگلستان شروع

به کار کرد و در سال ۸۹-۱۹۸۸ بر طبق آمار موجود بیش

از ۱۱۲۰۰۰۰ نفر دانشجو در دوره های کوتاه مدت ، لیسانس

وبالاتر از آن در دانشگاه ثبت نام کرده بودند

- شرایط ورود به دانشگاهها نسبتا مشکل است . شرایط مقدماتی پذیرش دانشجو در دانشکده ها و بخش های آموزشی انجام و به شورای مرکزی پذیرش دانشجو اعلام می شود.
- شورای مرکزی پس از بررسی ، داوطلبان را در صورت احراز شرایط مورد قبول ، به دانشگاه مربوطه معرفی می کند.

■ به طور کلی دانشجویانی که قصد ورود به دانشگاه‌های ویلز و انگلستان را دارند باید:

۱- در امتحانات (G.C.E) شرکت و از دو ماده درسی نمره عالی بگیرند.

۲- در مواد درسی دیگری مثل زبان خارجی و علوم تجربی نمره قبولی داشته باشند.

۳- در برخی دانشگاهها شرط موفقیت در امتحان اختصاصی و مصاحبه نیز وجود دارد.

مدارک و درجات تحصیلی دانشگاهی : عبارتند از دیپلم تعلیمات عالی ، لیسانس ، فوق لیسانس و دکتری .

بنیاد ملی تحقیقات آموزشی : در سال ۱۹۴۶ تاسیس و مسئولیت اجرای تحقیقات در زمینه مسائل آموزش و پرورش انگلستان را بر عهده دارد.

مراکز علمی و فرهنگی: دستگاه مرکزی آموزش و پرورش و

مقامات محلی و بخش خصوصی به منظور ارتقاء سطح فرهنگ

مردم انگلیس اقدام به ایجاد کتابخانه های عمومی و موزه های

متعدد براساس نیازمندیهای منطقه در دو بخش کودکان و

سالمندان کردند.

● در حال حاضر بیش از ۱۷۱۹۸ کتابخانه عمومی در سراسر کشور انگلستان و منطقه ویلز دایر است.

■ وجود موزه های متعدد و معروف از جمله موزه تاریخ طبیعی، موزه علوم و موزه بزرگ بریتانیا نقش عمده ای در غنای فرهنگ عمومی و اشاعه علوم و فنون در بین جوانان دارند.

■ از مراکز فرهنگی و آموزشی دیگر ، می توان «کالج های جامعه»

را نام برد که در ارائه سرگرمی و آموزشی و آموزشهای عملی

برای خانواده ها ، قشر سالمندان ، جوانان ، جویندگان کار و...

نقش مؤثری را ایفا می کنند.

آموزش بزرگسالان : این مراکز شامل دانشگاهها ، کالج ها ،
مدارس عالی ومراکز آموزشی مخصوص آموزش سالمندان
می باشد.

■ کلاسها درمحل مدارس متوسطه و موسسات فوق الذکر برگزار
می شود.

• اغلب دوره های آموزشی این مراکز شبانه است.

مدرسين و مربیان کانونهای آموزش بزرگسالان را

سازمان ملی آموزش و پرورش کارگران و موسسات

آموزشی تامین می نماید.

- موسسه ملی آموزش بزرگسالان واقع در لندن ، مسئولیت هماهنگی بین فعالیتهای مراکز آموزش بزرگسالان و جمع آوری اسناد و مدارک و نیز تحقیقات در امر آموزش بزرگسالان در سطح کشور را عهده دار است.

■ هزینه های آموزش و پرورش: طی سالهای ۱۹۶۹ تا ۱۹۸۸

رشد قابل ملاحظه ای داشته است . دلایل افزایش

را می توان در توجه دولت و مقامات محلی آموزش و پرورش

به ارتقاء سطح دانش جامعه جستجو کرد.

■ صاحب نظران ۶/۵ برابر شدن رشد هزینه های آموزش و

پرورش، در کشور صنعتی چون انگلستان را ناشی از توسعه

کانونهای آموزشی قبل از دبستان، ایجاد کانونهای فرهنگی

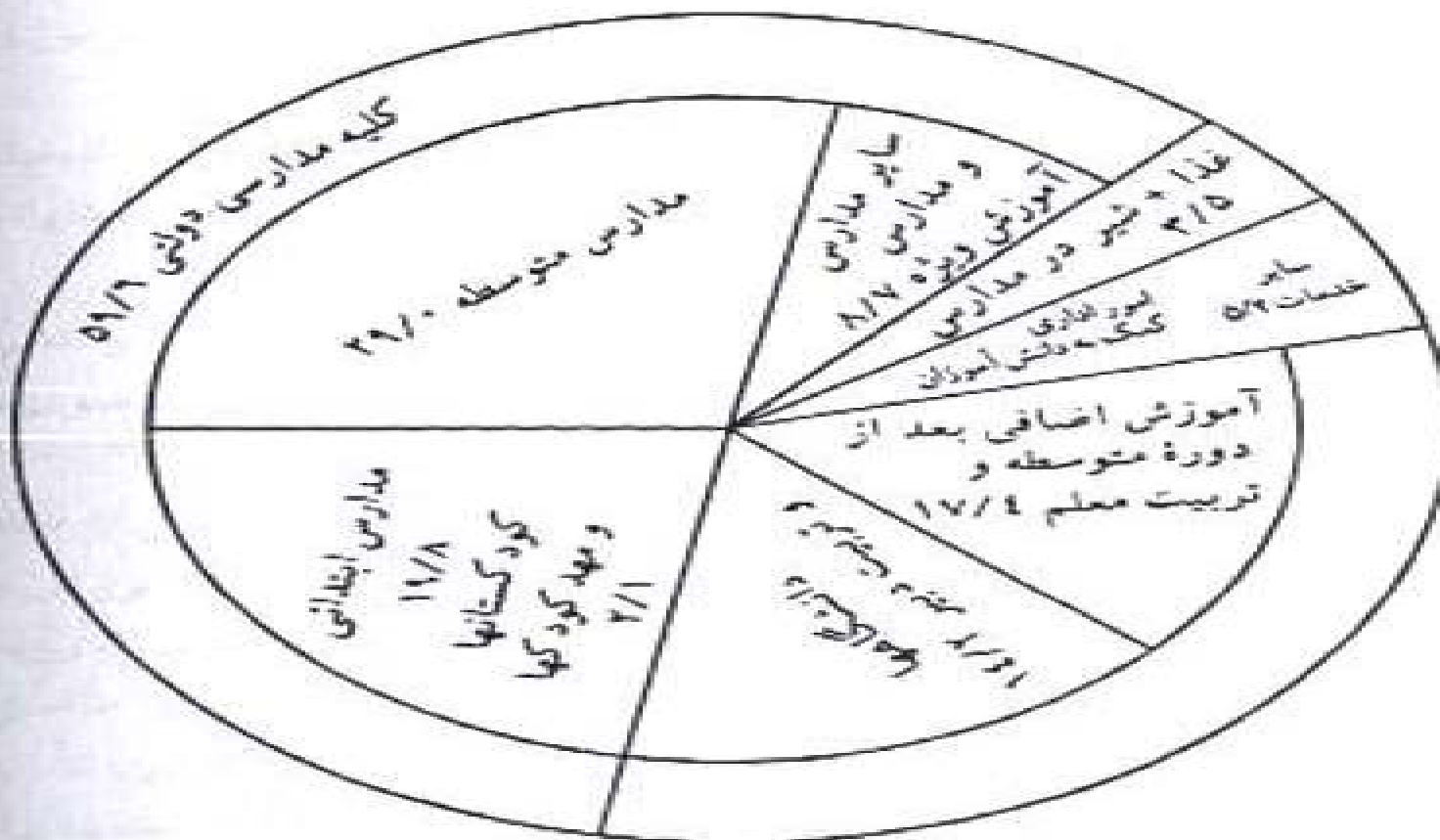
وکلوپهای ورزشی، توسعه کالج ها، دانشگاهها و... می دانند.

آموزش و پرورش و تطبیقی

نمودار شماره (۲)

درصد توزیع هزینه‌های آموزش و پرورش در انگلستان و ویلز

سال تحصیلی ۱۹۸۸-۸۹

ویژگیهای بارز نظام تعلیم و تربیت انگلستان و ویلز

۱- داشتن زبان نوشتاری و تکلم مشترک که دربرقراری تفاهم و همبستگی ملی سهم مهمی را ایفا می کند.

۲- قانون تعلیمات همگانی برای سنین ۵ تا ۱۶ سال، مقامات محلی را جهت تامین امکانات موظف کرده است.

۳- اداره امور به شیوه غیرمرکزی در انگلستان و ویلز، عرصه را
برابtkارات محلی و آزمایش های فردی درکار آموزش و پرورش
باز گذاشته است.

۴- به آموزشهای قبل از دبستان و دوره ابتدایی اهمیت و ارزش
قایل هستند.

■ رقم کل کودکان سنین ۲ تا ۷ سال که از آموزش قبل از دبستان و دوره ابتدایی برخوردارند در سال ۱۹۸۸ بالغ بر ۳۵۰۰۰۰۰ نفر می شود.

۵- گروه بندی دانش آموزان بر حسب هوش و استعدادها

۶- بر لزوم آشنایی دانش آموزان با دنیای صنعت و کار تاکید زیادی دارند.

۷- آموزش نیمه وقت ، بازآموزی ، آموزش مکاتبه ای و از راه دور در برنامه های آموزشی انگلستان نقش مهمی را ایفا می کند.

۸- مدارس مجزا در سطوح مختلف تحصیلی برای دختران و پسران ایجاد شد.

۹- به آموزشهای غیر رسمی در انگلستان اهمیت و جایگاه خاصی قایل هستند.

۱۰- معلمان از میان افراد با صلاحیت و شایسته انتخاب می شوند.

۱۱- استقلال عمل دانشگاهها در انگلستان ، میدان را جهت ابتکارات باز گذاشته است.

آموزش و پرورش تطبیقی

امیدواریم این مجموعه از مباحث درباره نظام تعلیماتی ،

سرآغاز مطالعات بیشتری درباره نظامهای آموزش و پرورش

سایر ممالک موفق جهان باشد.

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com